Kaina 20 Pf.

ŪKAS

Nr. 18 (1232) Vilnius, 1944 m. gegužės 6 d.

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS APSAUGOS DALIŲ ŠTABAS; Vyr. redaktorius *kpt. Simas Urbonas;* Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jezuitų g-vė Nr. 3; elefonas per lietuvių karišką. Vyr. redaktoriaus — 22, Redakcijos ir administracijos — 24. Spauda: Kauen-Wilnaer Verlags- und Druckerei G. m. b. H., Wilna, St. Annenstr. 3, Ruf 15-66.

Į Lietuvos gyventojus

Kova prieš bolševizmą pasiekė aukščiausią laipsnį. Raudonoji armija visomis priemonėmis stengiasi vėl užgrobti tas sritis, kurios jau vienu karu yra gyventojams atsiimbinęs bolševikų viešpatavimą. Raudonoji armija nori vėl tuose kraštuose varyti toliau savo naikinamąjį darbą. Priešas stovi jau bevelk prie Lietuvos vietų.

Ne tik raudonoji armija grūmoja mūsų kraštui, bet ir Stalinas, organizuodamas krašto viduje savo banditiškas gaujas ir balsiausiai teroriuodamas gyventojų, iš ankšto siekia visiškai sunaikinti lietuvių tautą.

Lietuviai! Jau mūsų tauta ir mūsų kraštas yra didžiausiame pavojuje. Ši aplinkybė uždeda mums pareigą įsijungti į kovojančių prieš bolševizmą tautų eiles.

Aš žinau, kad jūs šį momentą gerai suprantate ir įvertinate nes, kai sudarant Vietinę Rinktinę buvo ieškoti vidaus apsaugai, savanoriškai ir su užsidėjimu skubėjot prie ginklo. Šis ypatingas visų nuoširdumas dar galimai kartą viešai sudaryti kovingus ir stiprius dalinius. Kai kurie šių dalinių jau išsiųsti į labiausiai banditų naikinamas mūsų tėvynės vietas, kad laiduotų jums, jūsų šeimyne, vaikams ir artimiesiems ramų ir saugų gyvenimą.

Aš džiaugiausi, netrukus, galėjęs išsiųsti pirmuosius dalinius į jų veiksmų vietas, ir kartu su jumis buvau kupinas pasididžiavimo, matydamas pražygiuojančias šaunias mūsų vyrų kolonas. Kad tai nebuvo vien paradinis marširavimas, ne tik man, bet ir jums visiems akivaizdžiai parodė tas džiaugsmas ir palengvėjimas, su kuriuo mūsų tautiečiai Vilniuje sutiko pirmąjį Vietinės Rinktinės Dalinį, ir teberodo tas nekantrus ilgesys, su kuriuo daugelio kitų, mūsų Tėvynės vietų tautiečių šaukiasi Vietinės Rinktinės dalinių.

Aną kartą, vasario 16 dieną, aš šaukiau jus gyvelkim ginkio mūsų kraštui nuo bolševikinio banditizmo išvaduoti. Ši akcija sėkmingai eina, ji mūsų artimiesiems, mūsų brangiesiems asmenims, vėlai mūsų brangiajai Tėvynei sugrąžins ramią buitį.

Dabar vėl jūs esat šaukiami prie ginkio, kad kruvinajai bolševizmo liaugai neleistumėt persiristi per mūsų sieną.

Ir šio darbo įmdamasis, aš žinau, kad tėvuškas sėkmės tik jūsų suprastas ir palaikomas. Tad aš žinau, kad jūs aiškiai laikysitės mūsų vienodai pasiekęs tiek mano, tiek ir jūsų sąmonę, o Tėvynės šauksmas vienodai palietęs ir jūsų visų širdis. Laiko balsas skelbia didįjį pavojų mūsų šaliai, o Tėvynė šaukiasi gelbimo. Senieji istorijos patvirtintas tautų gyvatos principas pabrėžtinai bylioja, kad kiekviena turi tiktai tą, ką išsikovoja pats ir yra pasirengęs bet kokią auką pakelti.

Lietuviai! Šiandien į tokią kovą aš jus šaukiu.

Aš neneriu ir negaliu užsitraukti sau priekaišto, kad tylėjau tada, kai da reikėjo kalbėti, ir nevelkiau tada, kada reikėjo veikti. Aš atiduodu pirmenybę veikimui, bet dabar jaučiu pareigą atvirai su jumis išsikalbėti, kad aiškiai vieni kitus suprastume, vienodai jaustume ir tuoj po to — vieningai veiktume.

Mažiausiai man teks jums kalbėti išrėykinant mūsų priešo baisumą. Mes visi jį net pergerai pažįstame. Mes žinome, kad jis nori mus rišlinte sunaikinti. O mes, taikinga ūkininkų tauta, tenorime ramiai dirbti ir gyventi. Tačiau, kai bolševikinės-aziatų gaujos kėsinasi į mūsų tautos gyvybę ir gyvenimą, mes stojame ginti savo krašto su ginklu rankose.

Mes pasiryžę toje kovoje atiduoti savo gyvybę, mes esame tvirtai įsitikinę, kad joj asmeninė atskirų lietuvių auka ilgėlbės mūsų tautos gyvybę. Kovoje prieš bolševizmo siaubą mes nesame vieni, Įvgiai kai bolševizmas ne mus vienus siek. ...stropti ir prarytį.

Žinoma, mes vieni nestaikytume atpūdūžio tų gaujų, ateinančių iš turtingiausios visame pusrutulyje šalies, kurioje valstybinis banditizmas sumobilizavo visus nespėkaičiuojamus išteklius kitoms Europos ir pasaulio tautoms pavergti. Bet mes šioje likdmėje kovoje stosim petys į petį su Didžiosios vokiečių kariuomenės kariais ir kovosim likimingą kovą dėl savo tautos, dėl savo Tėvynės.

Jeigu bolševizmo pavojus teliesė tik tolimus kraštus, tada mes galėtume pasiteisinti ir, lengva ranka numoję, leisti dalykams eiti kaip tinkamiems. Bet reikalas eina apie mūsų pačių tautos gyvybę. Todėl išsirikiuodami kovai prieš bolševikus, ginsime savo tėvų žemę, savo motinas ir žmonas, savo sužadėtines, seseris ir vaikus.

Kai tėvų žemei gresia mirštamas pavojus, aš kaip karys, laikau savo pareiga taip į jus kalbėti.

Aš tarnauju savo tautai, savo kraštui. Aš esu laitikinas, kad jūs visi suvokiate, jog Tėvynė iš mirštamo pavojaus išgelbės ne anarchinis palaidų nuomonių chaosas, bet į svelkos ir doros visuomenės įsitikinimą atremtas veiksmas, organizojamas ir vykdomas atsakingos visų dabartinės padėties elementus gerai pažįstančios ir ateitį numatančios vadovybės.

Aš, imdamasis darbo, savo privačius interesus esu palikęs nuošalyj. Taip pat žinau, kad Stalinas, man pradėjus organizuoti Vietinę Rinktinę, yra davęs įsakymą pašalinti mane iš gyvųjų tarpo. Bet tai manęs visiškai nestebina, nes aš žinau, kad tai kaip tik ir yra bolševikų amatas ir metodas. Tai manęs taip pat ir nebaugina. Priešingai, jis tik parodo man, kad su pasirinkes teisingą kelią Tautai, kovoti be rezervų draugėje su Didžiuoju Vokiečiųs Reichu ir kad tik tuo keliu einant bus galima daugiausia naudos tėvynei ir jos išlaikymui pasiekti.

Tuo tėvynės keliu nenukrypdamas eisiu ir toliau, nesidomdamas nei kieno įbauginimas ar palenkiamas. Laukiu iš jūsų to paties, mano brangūs tautiečiai. Mes žygiuosim kartu šalia savo draugų vokiečių, o ponai bolševikai težino, kad ir mane iš gyvųjų tarpo pašalinus, tas lietuviškas žygis bus vaismas toliau.

Atsakingumas už visos tėvynės likimą neleidžia man kreipti dėmesio į bailius, neatsakingų nuotakų ir smulkių apskaičiavimų vergus, kurie visada atras vieną ar kitą paragrafą, kuriais remdamiesi įmantriai atsikalbinės nuo bendrojo visos tautos žygio.

Lietuviai! Atėjo momentas, kad kovai su banditais mūsų tėvynėje reikia sudaryti dar naują batalioną. Be to, šiandien būtina organizuoti fronto dalinius ir padedamuosius fronto dalinius, kurie Didžiosios vokiečių kariuomenės rėmuose kovos su priešu.

Aš galiu jums pareikšti, kad mano uždavinys yra sudaryti lietuvių ginkluotus vienetus iš visų ginkio rūšių, i kurious leins aviacija ir priešlėktuvinės artilerijos pulkas, kurie bus panaudoti mūsų miestų apsaugai.

Padedamieji dalinial bus panaudojami Vokiečiųos aerodromų tarnybai. Jūs, kurie būsite paskirti į padedamuosius batalionus, būsit vadovaujami savo karininkų ir likšite mano priežiūroje. Mano ypatingas dėmesys bus atkreiptas į jūsų likimą ir gyvenimą. Aš jumis nuolat rūpinsiuosi. Dalis tų dalinių bus panaudota Lietuvoje.

Šio sunkaus mūsų tėvynei momento akivaizdoje, šaukiu visus visų ginkio rūšių aktyvios tarnybos ir atsargos karininkus, sanitarijos ir veterinarijos karininkus, 23-ios laidos kadro karininkus ir 15-tos laidos aspirantus, visų laipsnių ir ginkio rūšių ir tarnybų puskarininkius, gimusius 1910 — 1919, ir visus 1915 — 1924 metais gimusius vyrus i aktyvią karo tarnybą.

pas. P. PLECHAVIČIUS,
Generolas leitenantas

Fiurerio padėka į Pirmojo Generalinio Tarėjo sveikinimą

Fiurerio gimimo dienos proga, š. m. balandžio 20 d., Pirmasis Generalinis Tarėjas Gen. Kubiliūnas savo ir Lietuvos Savivaldos vardu pasveikino Didžiojo Vokiečių Reicho Fiurerį Adolfą Hitlerį jo gimimo dienos proga.

FIURERIS DĖKOJA UŽ SVEIKINIMUS GIMIMO DIENOS PROGA

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ, NL. Fiureris pranėša:

Ryšium su savo gimimo diena aš gavau tiek daug gerų linkėjimų, kad man neįmanoma kiekvieną atskiru atveju asmeniškai padėkoti.

Todėl šiuo keliu aš prašau priimti mano nuoširdžiausią padėką visus tuos, kurie man atsiųstė sveikinimus gimimo dienos proga.

Adolf Hitler

Į sveikinimą buvo atsakyta Pirmojo Generalinio Tarėjo vardu tokio turinio telegrama:

Pirmajam Generalinam Tarėjui Ponui Generolui Kubiliūnui Kaunas.

Vyriausioji Fiurerio būstinė, 1944 m. balandžio 24 d.

Nuoširdžiai dėkoju už Jūsų ir Lietuvių savivaldos nuoširdžius linkėjimus gimimo dienos proga.

Adolf Hitler

TOKIO. Japonų imperatoriaus 43 metų amžiaus sukakties proga Tokio miestę įvyko didelis paradas. Promiestą praskrido 500 lėktuvų. Ryta imperatorius meldėsi teisų maldyklose. Tradicinio banke to ryšium su karu neįvyko.

Gimimo dienos proga Japonijos imperatorių telegrama pasveikino Fiureris.

Tik ryžtumas ir kovingas vieningumas

Ateina gyvenime lemiamas momentas, kada tenka vienaip ar antraip apsispresti. Ši tiesa tolygiai tinka tiek atskiriems asmenims, tiek tautoms.

Šio karo pradžioje mes visomis įgalėmis stengėmės pasilikti nuošaly, jo nepaliesti. Bet kas gi išėjo? Pasirodo, aplinkybės buvo daug galingesnės nekaip visi mūsų troškimai ir geri norai.

Jau pirmomis karo dienomis klastingas bolševizmas užnėrė mums kilpą ant kaklo. Neilgai truko, kol ta kilpa visai suveržė.

Ar padėjo mums tada talkos troškimas ir mūsų nuolaidumas?

Aiškiai įsitikinom, kad ne. Negrėdėto šiaubo ir skaudžiausio patyrimo mums teko išgyventi per tą bolševizmoti. Teko kentėti, bet drauge tėko spirtis ir kovoti, kad galutinai nebūtumėm sunaikinti.

Mes prosėty patyrėme, kad nelaimėje ar pavojuje išsigelbėti visada tikriausiąs laidas tik savo paties ryžtingumas ir kovingas vieningumas. Dažniausiai ir iš šalies susiaukia paramos ir pagalbos tik tas, kuris aktyviai rūpinasi savo likimu, kuris drąsiai stoja kovon, nors priešas atrodo nepalyginamai galingesnis.

Kas tasai bolševizmas ir kas mūsų laukia, jei dar kartą pasektumėm į jo smaugiamą leteną, šiandien nei mums daug aiškintis, nei kalbėti nebetenka. Visa tai be galo gyva ir skausmingai tebejaučiama. Dar skaudžiau ir siaubingiau, kad bolševizmai mūsų kraštą ir žmones ligi šiol tebelaiko teisėta ir neatskiriama Sovietų respublikų dalimi.

Tūkliai visų šeimų, kad netrukus ateisią mus išvaduoti iš žiaurios vergijos ir vėl grąžinsią į savo valstybių laimingą šeimą.

Daug kartų dėl to protestavom. Šiandie jau turim pasireikšti ginklu ir veiksmu. Šiandie nė kiek nedvejodami sakom: Gana mums naikinamosios bolševizmo vergijos! Mes norim savo gyvenimu gyventi ir laisvi būti!

Bet laisvė ir gyvenimas — didžiausios pasaulyje vertybės, jos gaunamos pačia aukščiausia kaina. Jas galima įsigyti tik pastryžimu, darbu ir kova — vis tiek, kiek reikėtų kentėti ir aukotis.

Bolševizmas nėra sustabdomas ir nugalimas tik žodžiais ar nuolaidumu. Tas vienas žiauria lekia tik todėl ir su juo kovoti tegalima tik jėga.

Kova su bolševizmu reikalauja visų mūsų jėgų ištempimo. Vieni kovon pareigą atlieka darbu, kiti — ginklu. Tačiau be ginkluotosios pajėgos kova neįmanoma.

Šio gyvenamojo momento pagrindinis reikalavimas ir yra — griebtis ginklo. Prie ginklo turi stoti visi, kurie yra šaukiami. Kai savo kraštui gresia mirštamas pavojus, — visų šventiausioji pareiga stoti, kad tas pavojus būtų atremtas.

Aisiminkim dar ir tai: jei šiandie aktyviai kovon neįsijungsime, — ryt jau bus per vėlu. Tai būtų didžiausia, vėliau tamstos ir mano, kurios padarinini sunku net numatyti.

Pamirškime šiandie visa tai, kas mus skiria ir skaldo. Visuose mūsų siekimuose šiandie tikslu vienas būti — tautos laisvė ir laimingesnė ateitis.

Lietuvos karys, greta vokiečių kario, jau treti metai kovoja Rytuose ir bolševizmą. Dabar, kai tas priešas beldžiasi prie mūsų sienų ir neša tariamą išvadavimą, o mūsų šeimėlį — galutini tautos ir krašto sunaikinimą, — visos laikas sustiprinti lietuvių karių eiles.

Karinio pajėgumo padidinimas turi būti realus įrodymas, kad mūsų tauta gražiai nusistačius prieš bolševizmą, kad ji dėkoja vokiečių ir savo kariui Rytuose už ligšiolinius žygius ir pasiaukojimą, kurių dėka suteikta galimybė likusiems esmuose ramiai dirbti kasdieninį savo darbą.

Kovoj su bolševizmu visos jėgalės yra svarbios ir reikšmingos. Tačiau ginkluotoji pajėga visų aukščiausiai šiandien. Todėl šiandieni ginkla ir stodami greta vokiečių kariuomenės, kovojančios prieš bolševizmą, mes tiesime savo kelią, šalia kitų Europos tautų, į gražingą ateitį.

Tautiečiai, šiandie Tėvynė reikalauja, kad kuo daugiau mūsų sūnų jos ginti. Šio tėvynės šaukimo turime klausyti!

Tad prie ginklo už laisvę ir geresnį gyvenimą!

Gen. P. KUBILIŪNAS
Pirmasis Generalinis Tarėjas
Generalinių Tarėjų vardu

Prof. M. BIRŽIŠKA
Lietuvos Tarybos vardu

PASIKEITIMAS LIETUVOS GENERALINĖS SRITIES POLICIJOS VADOVYBĖJE

ON. KAUNAS. ĮĮ ir policijos vadas Lietuvai ĮĮ brigadefiureris generolas majoras Harmas, kuris ĮĮ Reicho vado paskirtas kitiems uždaviniams, sukvietė savo bendradarbius, civilinės administracijos ir kakuomenės atstovus draugiškoj pobūvio, kurio metu atsisveikino. Išvykstantį policijos vadą, kurį tuo tarpu pavaduoja ĮĮ brigadefiureris Hintze, širdingais žodžiais pagerbė ĮĮ obergrupenfiureris Jeckelnas, aukštesnysis ĮĮ ir policijos vadas Rytų Kraštui, ir generalinis komisa-

...ai pranešimu iš vadovybės

V. Deisonaso nuotr. ...ras Dr. von Renteln.

MOTINOS DIENA

Yra šventių, kurios praeina tylai, be triukšmingo iškilmės, bet nuo širdžių jaudinančios ir visiems visai nedėl branges. Tų šventių susidaro visai nuotalka apima kiekvieną vel kos dvasios žmogų, nors trumpam atitraukia nuo kasdieniškumo ir parodo, koks yra didelis žmogiškumas gyventi. Dar kilnesnė šventė tada, kada nareiškiama viesa padėka, kaip orisiriišimo ir pagarbos ženklas. Dėkingumas yra gražiausias žmonijos būdo yoatumas, kuris šiu dienu kitume dažnai užmirštamas. Viena oraamingiausių, viena kilniausių nasaulio šventės yra Motinos Diena, kurioje naverbiama motinystės paskirtis, išvėlinama ribų nežinanti motinos meilė kūdikiui.

Pati mamta skiria šiai pagarbos ir meilės šventei savo pirmąjį žėlmens žaluma, dovanoja pirmuosius žaorosusius pumpurus, o padangėje — vieversio dainele. Motinystė, gimdžiusi ilmeni pagal kūrėjo valią kartu karias, yra kilniausias moters nasaukimas. Tik saves atsižadėdama, dovanoja Motina kūdikiui gyvybę ir jam vienam atidavusi savo sveikatą, savo meile. Kūdikis, tas vieknutis žmogus, žūtų be tu šve'niu motinos ranku, be motinos krūtigės, kuri jį peri ir šildo. Motina atidžios viaka, kad tik jos kūdikis, ubnuttu sveikas, stiprus. Ir nel raukčiė Motinos veide, nei sidabro gija plaukuose, primenanti senatvės slenkstį, neaistuma jos pristatimo savo vaikuk, kada šis jau pats grumsis gyvenime ir jos akyse tebus svečias. Niekada Motina nesigailės, kad gražiajam dvidešimt ir šiuo laiku atsiduvė savo kūdikiui, tik senatvėje norės pajusti savo sūnaus ar duktės šveinų paramos ir pagarbos jausmą.

Tūkstančiai Motinų žiandien kenčia skausmingą atsiskyrimą su savo brangiu sūnum — kariu. Tas skausmas tuo didesnis, kada geroji Motina žino, kad jos vaikas kasdien mūtinka pavojų, kenčia karo sunkumus ir sukoja savo jauną gyvybę. Tačiau kiekviena didžiadvasė motina, suprasdama šios nirtulingos kovos su tamsiomis galybėmis prasmę, neigailės ir didžiuosis, kad ir jį savo kūdikio kraujų brangiai moka už naują geresnio, laisvesnio gyvenimo ateitį.

Lietuvė Motina bolševikmečiu matė ir pergyveno savo vyro, savo duktės, sūnaus kalinimą, ištrėmimą. Matė tūkstančius motinų, vežamas uždaritiesse vagonuose, kurios spaudė prie krūtinių savo klykančius maušiusius, palikusius tūdną ir kiaikų pridminėjo likusiems Tėvynėje. Koką tu nuslėpiingą motinų ir vaikų likimas tolj nuo gimtosios šalies? Ne! Geriau negyventi, jeigu vėl to paties teksą sulaukti. Lietuvės Motinos dvasia ištvėrė, kaip ir visi, kuri lydi jos sūnų kiekvienoje žūtbūtinėje kovoje. Ne vergus lietuvė gimdė. Tylioji, geroji Suvalkijos, Žemaitijos, Aukštaitijos, Dzūkijos Motina, tik Tavo tikėjimas ir palaima nuves sūnus į pergalę dėl laisvės.

Per amžius lietuvė Motina išaiškė sveiką lietuvišką šeimą, tvirtą, tikėjime, tvirtą tautos paprotiuose, kalbojo. Jos lopšiuo dainuojamos kūdikiui išpasakojo tikestą baudžiavą, be, priminė ir apie didžiuosius tautos gaiižuus ir jų neužmirštamus žygius, apie jų taurų ir kilnų kraują. Prisimėjęi netvirti jos numyliėtinio žingnasi žiūsukė žvynsi jos skaisčiame veide, bet žirdyje jam linkėjo atkaulumo kovoje. Užsiugdavo tvirtą jos sūnus, sveikinos dukros ir Motinoje Sengalvėlei gėdos nepadaryduo.

Šiandien lietuvė Motina, tiek kalme, tiek miestė, nenuilstamai stovi šeimos židinio sargybojo, rengdama gyvenimui laisvojo, atsikiaupusi sekdama ir laimės linkėdama tėsėjusiems į gyvenimo kovą už tikresnę Tėvynės ateitį.

Tavo šventė, Motina, pradės tylai, šūnūs kurie Tėvynėje — sveikinę, apkabins ir nestsidžiaugs. Tavimi, žūrėdami į geraisis akis. O kurie Rytuose, atkakliai žūtbūtinėje kovoje gindkimiesi, kasdien Tave prisimena, nusiūna Tau prie bunkerio pra dūsnią gražiausią purieną.

Lenkiame galvą prieš lietuvę ir kario Motiną. P. M.

Darbo pagerbimo diena Generalinėje Lietuvos Srityje

KAUNAS. NL. Trečią kartą Generalinės Lietuvos Srities šiemo ir mieto gyventojai šventė darbo pagerbimo dieną. Siais, kaip ir perei tais metais, visos įmonės ir dienų nedirbo. Valdiškai pastatai ir priešais namai papuošti vėliavomis, margais kaspinais ir žalumynais papuošta gegužmedis, spalvingais drabužiais jaunimas, šokas tautiškus šokius, linksmi, šventadieniškai nusiteikę žmonės teikė šiai šventei malonaus atspalvio. Visi protiniai ir fiziniai darbininkai šventė tą dieną darbo pagerbimo, kuriose dauguma buvo paruošios Gegužės Pirmos dienos minėjimui ir kuriose buvo pagerbti dirbantieji net iškilmingai paminėta darbo pagerbimo šventė. Vienos didelės Kauno įmonės dirbančiųjų susirinkime kalbėjo Profesinės Sąjungos pirmininkas Steponaitis.

DARBO AUKOS PAGERBTOS VAINIKO UŽDĖJIMU

Darbo pagerbimo dieną nebuvo užmirštos ir darbo aukos. Joms pagerbti sekmadienį, sopiet buvo šiūrinerja Wellems, generalinio komisaro ir pirmojo generalinio tarėjo Kubiliūno pavedimu, padėjo vainikus tės garbės paminklu Karo Muziejuje. Šio iškilmingo akto metu aukos garbės paminklo stovėjo Hitlerjugend ir Lietuvos Profesinės Sąjungos atstovai.

GENERALINIO KOMISARO KALBA WEHRMACHTO PATALPOSE

Gegužės Pirmoji diena Kaune prasidėjo šadinimu. Paskui prieš-piet vokiečių Wehrmacho patalpose įvyko iškilmės, kuriose generalinis komisaras pagerbė nusipelniusius vokiečių bei lietuvių darbininkus ir tarnautinius. Šiose iškilmėse žodį savo vokiškų įstaigų ir įmonių vadovai, lietuviškų įstaigų atstovai ir daug garbės svečių, jų tarpe visa eilė vadovaujančių valstybės, kariuomenės, partijos, civilinės administracijos, policijos, Reicho darbo tarnybos ir lietuvių savivaldos asmenų.

Kauno Valstybinio Teatro orkestrui išpildžius R. Wagnerio operos „Lohengrinas" uvertūrą, generalinio komisaro propagandos skyriaus vedėjas bannifihrer Wellems kalbėjo sakė atidarymo kalbą. Jis priminė darbo aukas, kurias visi daiyvavusieji pagerbė atsistojimu. Toliau kalbėtojas pasitebėjo, kad vokiečiai ir lietuviai pagerbia savo darbo draugus, kurie pereitais mėnesiais ypač pasižymėję savo stropumu ir tuo būdu tapo pavyzdiniais tikrąja to žodžio prasme. Lietuvai vyrai ir moterys, panašiai kaip ir jų draugai vokiečiai, šiandien yra pagerbiami už savo stropų ir sąžiningą darbą. Po to, bannifūhrerio Wellems perskaitė 10 vokiečių ir 30 lietuvių iš įvairių specialybių vardų. Šie asmenys paties generalinio komisaro buvo apdovanoti sidabriniais ir bronziniais pasižymėjimo ženklais. Profesinės Sąjungos pirmininkas pasižymėjusiuosius apdovanojo knygomis ir kitomis dovanomis.

Po to, paaskė kalbą generalinis komisaras von Renteln.

Šių metų gegužės 1 d. mes šventėme toklame svarbiame laikotarpyje, kurio tolimesnė įvykių eiga nuiems netgi paskirtų įmonių, jų vadų ir valkų likimą, jų darbovietę, gyvenamą vietą ir netgi visą egzistenciją.

Kaip mūsų Vakarų priešo valstybės privačių kapitalistų išnaudojimas ir vergė dirbantiesiems narcijomis ir strelkais reikalauti socialinio teisingumo, prieš kurį yra nusistatiusi tų valstybių vadovybė, taip ir bolševikų valstybė valstybės šinaudojantis kapitalizmas priverčia kolchozų ir miestų darbininkus priešintis vadovybei ir pagaliau žygiuoti į Sibirą, koncentracinius stovyklas savo pačių pražūčiai. Žydai, kurie daugiausia pelnosi iš tos išnaudojimo sistemos ir kuriems dirbantysis yra tik skaičius, įrašytas į jų sąskaitybos knygas, paskleidė žūtbūtinę kovą nacionalsocialistinė Adolfo Hitlerio Vokietijai, kuri išaukšina dirbantįjį ir išnaudojimo ideologiją uždeda geležinį ženklą. Žydai tuo būdu tikisi sugriauti naująsias socialinio teisingumo bendrūomenės formas.

Ar jmanoma kuo nors kitu taip aiškiai pabrėžti darbą, kaip šiai šiuo mūsų susirinkimu, kuriame aš turiu garbės perduoti Fiureriio varkiai nusipelnusiems protiniams ir fiziniams darbininkams pasižymėjimo ženklus; šuos ženklus jie nusipelnė savo pavyzdingu darbu ir parama, sutelkta fronto kariams. Neužmirškime, kad šie ženklai šiandien turi ypatingą didėję reikšmę, nes jus pripažįstamė nuopelnai kovojančio fronto atvilgiu.

Be to, jie reiškia pripažinimą istorinės valandos, kurioje patys lietuviai paskelbė mobilizacijos atsisakimą, kviečiantį įstjungti į kovą prieš bolševizmą, kad tuo budu lietuviai galėtų dueti savo indėlį gynėjai, kuri suformuos lietuvių ateitį. Faktas, kad daug jaunų lietuvių, atsilieipdami į šį šaukimą, stojo savaiorinėsiais, kad ir lietuvių tauta supratė likimo šauksmą.

Šie jauni vyrai padės kovoti su Stalino agentais, bandančiais paversti Lietuvą savo nuokiaitiškiškos vieškos arena. Ir užvakar jie vykdė gyvulišką nusikaltimą, nužudydami metropolitą Sergijų. Faktas, kad jie šį dvasiškį nužudė, viską it anksto apgalvoję, aiškiai rodo, kaip bolševikai, NKVD pagalba suorganizavę kelias bažnytines iškilmes, stengėsi multinti pasaulinį akis. Praktiškoj jie vis dar taip pat tebėnčia ir persekioja religiją bei bažnyčią ir tų pačių NKVD agentų pagalba pirmingai šalina svarbesnius bažnyčios atstovus. Lietuvos gyventojai vienų bolševikų okupacijos metų laikotarpyje pažino tikrąjį bolševizmo veidą ir nesiduos taip lengvai apgaulėmi. Maskvos propagandos triukų, kurie galėtų pavelkti tik tolimesnių kraštų gyventojus. Lietuviai pakamkami geral žino, kad bolševizmas yra išvystęs pasauly dar nerengtą žudymo sistemą, skirtą išnaikinti visoms kultūrinėms vertybėms, Vakarų valstybių sukurtoms laisvų žmonių begyje.

Šia žinojimas jungia vokiečius ir ir lietuvius. Jis verčia jaunuosius vyrus imtis ginklo. Karai, įrodę savo didvyriškumą daugelyje kovų su bandytu priešu, kuriojo pasys ir pati kovos su savo draugais lietuviais dėl bendros pergalės ir bendro labo.

Mes gi šiuo lemiamu laiku norime likti laisvais savo pamatinėse kelio ir vertė mums teikiamo pasitikėjimo, kad akivaizdoje galingų socialinių srovių, besiskverbiančių į tautų gyvenimą, kiekvienas savo vietoje galėtume padėti Adolfui Hitleriui išskovoti užtikrintą taiką ir socialinį teisingumą.

Iepūdingos iškilmės baigėsi Fiureria pagerbimu ir vokišku bei lietuvišku himnu.

Frontas ir Tėvynė

Karių šeimų aprūpinimas kuru

Vyriausias Lietuvių Karių ir jų Šeimų Globos Komitetas šiądien pradėjo ištirti studijuoja visus galimumus, kurie patikrintų karių šeimų aprūpinimą kuru ateinančios žiemos sezonui.

Vadėdamas pilniau išsiaiškinti visas sąlygas, Vyriausias Komitetas kreipėsi į Miškų Ūkio Generalinę Direkciją, kuri šiomis dienomis suteikė žitokių paaiškinimų:

Didesnių miestų gyventojus malkinių kuru paskirtų kontingentų ribose, aprūpina miestų burmistrai. Malkų kontingentai miestams paskirstyti Tiekimo ir Paskirstymo Skyriuje, suinteresuotas su Miškų Ūkio Generaline Direkcija. Be pasikristino (pačių gyventojų prievolės būdu pasiganinti) malkų kiekio, didesniems miestams yra paskirti tam tikri paganinių malkų kontingentai, pvz., Kaunui — 10.000 ešm. Vilniui — 10.000 ešm. Šiauliams — 3.000 ešm. Panevėžiui — 2.000 ešm. Šie paganinių malkų kiekiai yra minimaliūs ir jeigu tik Miškų Ūkio Generalinei Direkcijai pavyks nuznaityti gamybos plana pilnai tvyrkytai, tie kontingentai bus pagal galimumą padidinti. Paganinės malkas Miškų Ūkio Generalinė Direkcija stengsis atgabenti į miestų sandėlius ir pervežimų bonumis dispozicijai, gi burmistrai skirstys jas savo nuožiūra.

Tiekimo ir Paskirstymo Įstaiga, duodama šiuos kontingentus miestų burmistrams, yra nurodinusi, kad rienus gyventojams šios paganinės malkos gali būti dalinamos. Jų primiausia turi teisės gauti tos šeimos, kurių maitinėjasi tos mėtų tarnaujančia kariuomenės kariais arba jos talkininkais, yra įstoję į statybos batalionus arba švyke darbams (Vokietija. Ekstrasis šios grupės šeimoms paganinių malkinį kuro, bus atsižvelgiama į tai, ar likusįjį šeimoj nėra daugiau vyrų, tinkančių atlikti malkų kirtimo prievolę.

Valstčių ir miestų miestų gyventojai kuru aprūpinamo valečių virkaičiai. Jų paliepimu, kiekvienas gaminąs sau kuru asmuo privalo paganinti tam tikrą kiekį ir globotiniams šeimom.

Tuo būdu karių šeimų aprūpinimas kuru yra pavestas miestų ir valečių savivaldybėms. Tuo tikslu Vyriausias Komitetas davė savo nurodymus aspskritiesiems ir ir iš šiosglobos komitetams. Vietos komitetai turės duoti atitinkamus pažymėjimus pas juos užregistruotoms karių šeimoms, kurios su tais pažymėjimais privalės kreiptis į atitinkamus savivaldybių organus (burmistrus arba viršaičius) ir prašyti, kad jonos paskirtų atitinkamus kiekius jau paganinti malkų.

Iš daugelio savivaldybių teko patirti, kad kiekviena jos šąsiaitėje yra gausis malkomis pirmiausia kaip tik ir aprūpinti karių šeimas. Tačiau šiuo metu karių šeimų skaičius yra gerokai padidėjęs ir yra pagrindo laukti dar didesnių jo šauguimą. Todėl skirtųjų kontingentų gali nepakakti vien tik karių šeimoms. Lieka tiktis kad ir kontingentai, pilnai įvykdžiamo malkų gamybos plana, bus ir gerokai padidinti. O malkų įvykdymas žymia dalimi priklauso kaip tik nuo prievolinkų stropumo.

I. D.

MOKINIAI ĮSTEIGTIEMS Į VIETINĖ RINKTINĖ

Kovo 28 d. Jurbarke po pamokų susirinkan visi vyresniųjų klasių mokiniai į salę palydėti 10 mokinių iš viena gimnazijos rašinės tarnautojo, kurie išvyko į Vietinės Rinktinės eilės. Pirmiausia tarė atsisveikinimo žodį klasės vaikėjonas. Po jo atsisveikinimo žodį tarė klasės draugų atstovas.

Mokytojas S. Jiems papeasakojo iš karo mokyklos gyvenimo. Šie mokiniai savanoriai yra pasiryžę stoti karo mokyklon.

Dar atsisveikinimo žodį tarė gimnazijos direktorius G. Po direktoriaus Kalbos mergaitės (klasės draugės) apdovanojo savanorius pirmosiais pavasario gėlėmis, žibutėmis. Išleistuvės pasibaigė Tautos himnu.

Kita vyrų sninga, bet šnemuinė plina mokinių. Visi nori išlėisti savo vaiorius, Gariaviušų sukaukus, savinoriai sulipę ir užtraukė daina.

Sie Jurbarko gimnazijos savanoriai nebuvo pirmieji, nei paskutinieji. Jau kovo 21 d. su Jurbarko gyvlinės savanoriais išvažavo ir bureis. gimnazistų. Po šių 10 gimnazistų išvykimo, gimnazijos suolą apleido dar tam tikras skaičius mokinių; daugiausia iš šeštosios klasės.

Kardas

10 PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ĮSAKYMŲ

1. Visos patalpos visuomet eptemdyt taip, kad iš oro nebūtų matyti jokios šviesos.

2. Patalpose, kuriose nėra užtemdymo įrengimu, elektrines lemputes reikia išsukti, kad per aliarmą kariais iš netyčių nebūtų uždegta šviesa.

3. Visos turumos talpyklos — vynios, balejos ir kt. — turi visuomet būti pripildytos vandens. Šalia visuomet laikyti kibirą ar kitokį indą, pasiruošę gesinti. Vandens gesinti ir gerti turi būti visuomet pakankamai ir pačioje slėptuvėje.

4. Be minėtų vandens atsargų, kiekvienoje patalpoje reikia turėti du ar tris maišus po kokius 5 kg smėlio, o pastogėje laiptuose laikyti didesnius kiekius smėlio dėžėse. Gesinimo įrankius reikia laikyti panaoius.

5. Langelius pasidėti arba atsitamti.

6. Kilimus arba lengvai užsidegančius daiktus padėti toliau nuo langų.

7. I slėptuvės bagažą (eina: maisto produktai, maisto ir druožių kortelės, dokumentai, brangenybės, taupomosios knygelės, sąskaitų laitraukos, pinigai, kilčeinės ir kitos, svarbos, vaikams, senesniųjų trauklai, dubenėliai, baltiniai ir kt. Be to, svarbui paimti vaikams maisto ir žaislų.

8. Apranga aliarmo metu: slėpto bagažo, maisiuosius (ir vasarą), kepurė; nesiviltki lengvų vasarinių rūbų, stiprios pirštinės, moterų plaukai sprėdami drobine arba medvilnine skarele ant žiliinių. Paslėmti į slėptuvę antkloden ir rankšluosčius; šušlapinti, jie apsaugės nuo ugnies ir dūmų.

9. Pasigirdus sirenoma būti ramiam, viską apgalvoti ir eigtis protingai. Pažiūrėti aptemdymo, uždėvilkti slėptuvinius rūbus, paslėdėpo ranka slėptuvės bagažą, žiūrėti žvėsą, duryi neužrakinti, raktą pasėlimti i slėptuvę.

10. Slėptuvė, net ne pagal visus taisyklės įrengta, apsaugoja mažskėvėčių ir oro spaudimo, todėl:

Eiti į slėptuvę privalomas.

Pasirūpinkite, kad jūsų oriniam pavojui parengtame lagamine būtų viskas, kas jums yra būtinai reikalinga

KAIP GALIMA GAUTI LIETUVIŠKOS SPAUDOS?

Visiems lietuvių batalionams juos globojantieji lietuvių karių ir jų šeimos globos komitetai yra išrašę užtinkamus lietuviškų laikraščių kiekius.

Tačiau daugis lietuvių yra grupės arba pavieniui išbėdėjęi tvalrinuose vokiečių kariuomėn dalinuose, kuriuose nėra lietuviškos formacijos. Jų aprūpinimas lietuviška spauda yra žymiai sunkesnė.

Šių metų pradžioje Vyriausias Lietuvių Karių ir jų Šeimų Globos Komitetas iš atskirai esančių lietuvių karių savo daug praėsymų aprūpinti juos lietuviškais laikraščiais kiekiais. Gi tų prašymų buvo daug ir komitetas neturėjo tiek šių vistems laikraščius įtraštų, jis kreipėsi į Wehrmachtbefehlshaber Ostland Riga, prašydamas užprenumeruoti lietuviškus laikraščius lietuviams kariams, esantiems vokiečių kariuomėne dalinuose. Šionts dienomis yra gautas iš Rygos atsakymas, kad norimų laikraščių žymaga jiems gali duoti patys lietuviai kariai per savo dalinius.

Ryšium su šiuo atsakymu, Vyriausias Komitetas pranešė visiems lietuviams kariams, kad norėdami gauti vienokių ar kiokių lietuviškų laikraščių, jie turi prašyti savo dalinio vadovybę, kad ji tuos laikraščius išrašytų Šiokių adresu: Wehrmachtbefehlshaber Ostland Abt. Ic/Betr. Riga, Jägerstr. 6 B.

Šiuo adresu laikraščius gali išrašyti tiek atskiri lietuvių kovos arstabos batalionai, tiek ir pavieniai lietuvių kariai, esą vokiečių kariuomėnės dalinuose. Tačiau išrašymą leikviemu atveju gali duoti tik dalinio vadovybė.

Prisidėdamos prie paramos frontui, kai karių laikraščių administracijos daugelui karių savo laikraštį siuntinėja dovanai, Be „Kario", kito atsiųsdamos ir kitus lietuviškus kiekius nemokamai siuntinėje „Ukininko Pasėrėjas" ir „Ateitis". I. D.

10 Tada Zuhause

Pavasarėli skaidrų jie atveš — Ir Tu tiki, senoji motinėle, Kad vėl supūtės pas Tave aš...

Kada supūtės pelėsiukai ir sodžiu, Sutiksi prie vartelių Tu mane — Ir bus per mažą mūsų laimei žodžiu, Ir bus tėk dėkingumo kaip gimtame.

Ir aš žinau — iškrės juk paukščiai vėliai,

Ir šaltos vėjas rudenį atnes — Tada žinok, senoji motinėle, Kad nebegrįšiu pas Tave ir aš.

Prie vėl DANGUS prazysta

Rytmetis. Rytų dangaus skliautas nusidažė kraujo varsomis. Pavasario saulė pakilusi virš pušyno savo suksninais spindulais papuošė Rusijos lygumas. Aplinkui rytuose. Jokios gynos dvasios. Tik per laukus nuaidriekusiu vieškeliu kartais nuriedė sunkvežimių voros arba savo ūžimu virpindami orą nuskrenda lėktuvai.

Dešinėje vieškelio dungso degėsių krūvos. Seniau čia buvo kaimas, bet praslinkusi karo audra jį nušlavė nuo žemės paviršiaus. Buvusio kaimo pakraštyje dungso užmaskuotas priešlėktuvinis pabūklas. Aple jį švaistosi kariai, įsivilkę į slepiamosios savybes paladinduius. Šio pabūklo uždavinys saugoti netoli kalmo esantį pušyną, kuriame įrengtos stovyklos, ir ant upės esantį medinį tiltą.

— Šalta, — pasipurto vienas pabūklo tarnybos vyrų.

— Koks aš šaltis, — atsako jo draugas. — Nepamiršk, kad dar laukuose kai kur sniegas, o pats jau, matyt, pavasario nuotalkomis pradedi gyventi.

Jis rūkydamas cigaretę ir patenkintas trina baltomis vilnonėmis pirštinėmis apmautas rankas.

— Gudrus tu, vyruti, — ginčijasi pirmasis. — Žinau, kad tau nebaisi nei žiema, nei šaltis, kai karinę dangą pasipildai iš Marytės gautu šiltu megstiniu, vilnonėmis kojinėmis ir pirštinėmis.

— O kas gi tau draudžia turėti kur nors Mažeikiuose ar Biržuose Marytę, — atkerta antrasis.

Vyrai užsiūrėo. Kelioliką minučių tylu. Tik už kelių kilometrų nuo kaimo dunda patrankos ir velnišku juoku kvatoja kulkosvaidžiai. Ten frontas, jau kelinta diena vykstą atkaklios kautynės. Tarp priešai, nosiskaitydamas su milžiniškais nuostoliais, vykdo puolimą, o jis sudūžta į nepalaužiamą antrosios pusės gynybą.

— Įdomu, kiek kartų mus šiandien aplankys „vankos"? — sako sekėjas.

Jis, prisidėjęs prie akių didelį žiūroną, žvalgosi po erdvę, bet niekur jokio įtartino taško. Vien tik mėlynuoja beribė, po kurią plaukioja mažučiai debesėliai.

— Ar dažnai jus aplanko priešo lėktuvai? — klausiu.

Sekėjas patrauko pečiais.

— Įvairiai, — atsako. — Kartais per dieną aplanko po kelis kartus, o kartais kelias dienas leidžia nuobodžiauti.

Vėl žiūronai pakyla prie akių. Kas yra susipažinęs su priešlėktuvine gynyba, tas žino, kokios svarbios sekėjo pareigos. Nepakanka laiku pastebėti skrendantį lėktuvą, bet svarbu nustatyti ar tai savas, ar priešo lėktuvas, jo tipas, pajėgumas, skridimo aukštis ir greitis. Šitoje atsakingoje tarnyboje yra ir Hetuvių karių. Tai mūsų priešlėktuvinės apsaugos vyrai. Jie prieš kelis mėnesius buvo kyrėję į Rytus kovoti prieš bolševizmą. Atitinkamuose dalinuose išėję mokymą, jie buvo paskirstyti į baterijas, kur vokiečių karių sudėtyje eina įvairias pareigas. Vieni pionieriai, kiti pabūkių numerais, treti sekėjais.

Sekėjo žvilginai nukrypsta rytų link. Staiga jo veidas surimtėja.

— Dėmesio! — sušunka. — Lėktuvas!

Tolumoje pasirodo taškas. Jis didėja ir didėja. Pasigirsta dundus ūžimas. Sekėjas trumpai atraportuoja pabūkio viršininkui apie bestartinantį priešo lėktuvą.

— Prie pabūkio! — sukomanduoja pabūkio viršininkas puskarininkis.

Po akimirkos vyrai jau prie pabūkio, kiekvienas savo vietoje. Pabūkias pareigiamas kovai.

Priešo lėktuvas artėja. Jis skrenda pabūkio kryptimi, kelių šimtų metrų aukštyje. Pabūkio viršininkas pakelia ranką.

— Ugnis! —

Trenkmas suvirpina orą. Iš pabūkio vamzdžio pasipila ugnis, o apie skrendantį lėktuvą nuolat sproginėja sviedinial, sprogimo vietas pažymėdamos mažučiais dūmų debesėliais. Nuo lėktuvo atsikabinė kelė tąškai ir krinta žemyn. Pasigirsta sprogimai, į dangų pakyla fontanai žemių. Lėktuvas praskrenda. Jis vėl pavirsta tašku ir pagaliau dingsta horizonte.

— Tik bombas be reikalo svaido, — nusišypso sekėjas, žiūrėdamas ton pusėn, kur sprogo bombos.

— Tai ką, šį kartą nepavyko nusodinti, — sakau vyrams.

— Ką gi, pasitaiko ir taip, — atsako sekėjas.

— O sakykite, ar jums jau pavyko nusodinti priešo lėktuvą?

— Žiūrėkite į pabūkio vamzdį, parodo ranka pabūkio taikytojas į pabūkio vamzdį, ant kurio baltuoja keli žiedai. — Kiek ant vamzdžio žiedų, tiek mūsų pabūkias nusmukė priešo lėktuvų, — sako paskiddžiuodamas, nes dalis šių nuopelnų priklauso jam. — Nesvarbu, kad mes dar tik kelі mėnesiai, kai dėvime karinės uniformas, tačiau neatsiliekame nuo senesniųjų savo draugų.

Sekėjas vėl pro žiūronus žvalgosi po erdvę.

— Priešo lėktuvas tuoj turi grįžti, — sako jis. — Artimo skridimo lėktuvas, toli negali nuskristi. O, be to, jis dar neišmetė visas bombas.

Vėl prie akių pakyla žiūronas.

— Lėktuvas!

Pabūkias atsukamas atskrendančio lėktuvo kryptimi, o po kelių sekundžių vėl dangus prazysta mažučiais dūmų debesėliais. Iš baltų rožių žiedais, kurie lengvo vėjelio nešami plaukia vakarų link.

Aug. Aštrauskas
Karo korespondentas

ALĖ MATAITYTĖ

LIETUVOS MOTINAI

Palauk, motut! Dar nepalik gyvenimo šio juodo,
Gyvenimo paskendusio sūnų kraujuos;
Greit sužydės: laukai, miškai ir sodai,
Greit naujas žiedas žemėj išbujos.

Žinau! Baisi gėla Tau spandžia iškankintą širdį,
Ir akys merkiasi nuo rūpesčio nakty,
Neliūsk! Jei šiandien nieks Tavo verksmų negirdi,
Jei nieks nemato Tavo skausmo sopulių.

Išleidai tris sūnus į baisią naktį,
Ir savo virpančia ranka palaiminai visus;
Manei: gyvybės jų turės tikrai pakakti,
Per jųjų kraują Lietuva atbus.

Palauk, motut, dar pakentėk šią dieną,
Nors ji sunki, tamsi be žiburių...
Greit eisime sutikt sūnų visi iš vieno,
Ir parsinešim laisvę ant išvargintų pečių!!!

VĖLIAVAS PERIMU APSAUGAI!

(TREČIOSIOS JSPŪDINGOS TAUTINĖS VĖLIAVOS IŠKĖLIMO IŠKILMĖS TRAKUOSE)

Tačiau šį vėliavos teplevėsavo tik keturis mėnesius. Lietuvos kaita lūdėdama nuleido nuo savo šventovių bokštų trispalves, kai tik ją okupavo bolševikai.

Antruoju kartu Kęstučio pilyje iškilo mūsų vėliava 1941. VI. 23. naktį, jau prasidėjus lėmtingai vokiečių kovai su bolševikais. Trakų m. tomis dienomis, kaip ir stovys nuosalai nuo strateginių susijungimo mazgų, žygiuojančiu pirmųjų vokiečių karuomenės dalinių buvo aplenkiamas, ir jame tvarką palaikė ir kovas su likusiais bolševikais vedė vietos lietuviai partizanai.

Birželio mėn. 23 dienos vėlyva vakarė vietos partizanų štabas, rundamasis iš miesto išsikelti ir įsikurti kitoje Galvės ežero pusėje, įsakė atskiral partizanų grupei dar ją pačią naktį iškelti Kęstučio pilyje trispalvę. Grupei vadovavo, rodos, Dr. A. Vokietaitis (dabart. Kūno Kultūros Rūmų direktorius). Ir kai ankstyvą rytą partizanų būrys, ištisą naktį nemigęs ir skubiai kėlęsis į numatytą vietą, jau buvo baigęs savo uždavinį, galėjo iš tolo sveikinti taip išdidžiai plazdančią virš pilies bokštų vėliavą ir pasiryžti lengvai, tautos liūdesinimo nuo bolševizmo kovai.

Siais metais per jurgines Trakų miestas, kad ir blogam orui esant, vėl didžiavo, keldamas į padanges savo mylimą trispalvį simbolį. Jau prieš iškilmes su orkestru į pilies kiemą (dabar miesto iškilmių aikštė) išgylavo Lietuvos Vietinės Rinktinės dalinys. Atvykus į Pilies Apygardos Komisarui Wulfui, Apygardos Tarėjui p. Kalendrai ir Trakų apskr. Viršininkui p. Chmielinauskui, dalinio vadas atidavė raportus. Ponas Apygardos Komisaras lietuviškuoju „sveiki, vyrai" pasveikino ryžtingus rinktinės kovotojus. Vieningas ir skambus „sveiks, tamsta" nuaidėjo pilių griuvėsiais. Čia svečius ir karius lietuvaitės apdovanojo gėlėmis).

P. Apygardos Komisaras pirmasis kreipėsi į dalinio vadą ir jo karius, pavęsdamas jiems saugoti šiame krašte tvarką ir suteikti gyventojams saugumą nuo bolševikinių banditų.

P. Apskrities Viršininkas, kreipdamasis į karius ir visuomenę, šios dienos proga pareiškė, kad iš vėliavos iškėlimo ne kaip užkarlauotojai, bet kaip taika ir ramybė mylinčios tautos, šventoje savo žemėje remiai dirbti trokštančios, ženklas.

Vokiečių ir lietuvių tautos himnams grojant ir kariams ginklu gerbiant, Aukų kalne, stipraus vakario vėjo plazdenamos, pakilo vokiečių ir lietuvių vėliavos. Po to Apygardos Komisaras kreipėsi į dalinio vadą pik. S., prakydamas iškilmai ir garbingai saugoti šias vėliavas, kurios simbolizuoja vieningą vokiečių ir lietuvių tautų kovą.

„Vėliavas perimu apsaugai", — buvo paskutinieji vado žodžiai. Karių veidai spindėjo džiaugsmu ir jėga. Pirmosios sargybos, dalinio vado įsakymu, išdidžiai žygiavo į Aukų kalną nešti sargybos.

Per penkerių metus treti kartą lietuviškosios ginklo pajėgos iškėlė tautinę vėliavą virš Trakų pilių bokštų. V. Rinktinės vyrai čia atėjo suteikti ramybę miesto gyventojams ir sutramdyti banditizmą.

Lynojo. Miestas rengėsi poilsio po tokios didžios šventės, saugomas Rinktinės vyrų sargybų. Iš tolo dar buvo matyti aukštai ląstą tarp debesų plazdančios vėliavos. Paskutinėji aveciai iš sostinės Vilniaus, kuri jau anksčiau atšventė tokią šventę, atsisveikino su Trakais.

J. Stempoličekas

Numetė kailinius ir batus

Kovo 26 d., maždaug apie vidudienį, vienas Rytų Lietuvos gyventojas atvyko į mūsų Šeimynos nuovadą ir pranešė, kad jis vienkiemyje yra apsistojęs banditai. Jų skaičiaus gyventojas nežinojo.

Tuojau atsirado 11 vyrų, kurie patys pasisiūlė banditus likviduoti. Po valandos jie jau buvo prie nurodytos vienkiemio ir apie 200 metrų nuo jo išsidėstė pamiškėje banditų laukti.

Iš pradžių mūsų vyrai iššovė keleta šūvių ir laukė, ką banditai darys, tačiau jie neatsiliepė ir nesirodė. Prabėgus keletas ir keliolika minučių, o vienkiemyje vis dar ramu, kaip niekur nieko. Gal ten ir iš tikrųjų nieko nėra? — kyla abejojimai. Policininkas J. Š. ir dar vienas eina lėšvalgyti vienkiemį, apžiūri kluoną ir tvartus, ir nieko įtartina neradę, jau suko į gyvenamąjį namą. Tačiau čia banditai šilindo, lyg ylos į maišo.

Policininkai už kokių 20 metrų nuo saves pa tebėję septynis geral ginkluotus banditus; kurie, išbėgę pro užpakalinės namo duris, kiek tik kojos nešė, ėmė raisto link. Tuomet abu žvalgai policininkai užkirto banditams kelią ir pradėjo juos apšaudyti. Vienas banditas krito užsėstas, tačiau nepasidavė ir šliauždamas atsišaudė, kol kiti policininkų šūviai mėstamai jį kilnėdė.

Išbėgusius iš vienkiemio banditus pradėjo apšaudyti ir pamiškėje išsidėstę mūsų policininkai. Nuo jų šautuvų šūvių vienas banditas krito mėstamai sužeistas, o kitas lengvai. Likusieji banditai pabėgo. Pas ši pirmąjį nukautąjį banditą buvo rasta, neminint ginklų, planšetė, žemėlapių ir įvairių banditų gaujos dokumentų. Tolimesniuose mūsų policininkai surado banditų numestus batus ir gerus kailinius. Nors diena buvo šilta ir aplink baltavo sniegas, bet banditams, matyt, buvo pasidaręs per karšta.

—pna—

Vieneri metai

Buvo graži ir šiltos pirmosios pavasario dienos, kai mes gavome šaukimus stoti į karių eiles. Vykome ir stojome su džiaugsmu, nes visi matėme, kad Tėvynė pavojuje, nes bolševikinė banditai bando veržt's į mūsų mėlyną Tėvynę.

Šiai, ir pirmosios gegužės mėnesio dienos. Ir viena gražia diena, gamtai žaliuot pradėjus, mes susirenkame Kaune — Žaliakalnyje. Susipažiatame vieni su kitais, nes esame iš visos Lietuvos suvažiavę. Visi jauni, tik keletas senesnių matyti.

Prasideda mokymas, kuris mums yra visai naujas dalykas. Tenka gana daug prakaito liedi. Kasdien stykęsta vis dar naujų.

Vieną dieną išsikeliame į kitą miestą Ten gauname graižas kareivines. Mokymas eina visu smarkumu. Vadai reikalauja, kad lovos būtų gražiai patiestos, švarisi išlituota ir dar daug kitokių dalykų, o mums vis nesiseka, neįprasta.

Rikiuotėje einant pasigirsta viršiliosbalsas: „Dainą!" Na, ir traukiame, bet daina neišeina. Jis vėl sušunka: „Žiūrėkite nėra, gulk, kelk, bėgmarš", ir vėl iš naujo daina. Taip tęsiasi neilgai; nes išmokome geral valkčioti ir dainuoti.

Prasideda visokie manevrai, puolimai... Viska reikia išmokti, nes vieną dieną bus tai labai naudinga. Žygiuojame per balas ir miškus. Atrodo, lyg būtumėme Rytų pelkėse.

Pasibaigia mokymas. Jau laukiame įsakymo išvykti. Mus priskiria prie vieno batalionė, stovinčio tose pačiose kareivinėse.

Viena vakarą saulutė į vakarus nusileidus, per patikrinimą batalionо vadas pasako, kad kitą dieną išvykstame į Rytus. Tą vakarą sugiedojome paskutinį kartą „Marija, Marija" ir Tautos himną. Rytojaus dieną visi ruošiamės kelionė. Nemuno bangoms paskutinius saulės spindulius bučiuojant, apleidžiame tuos mielusiusius kraštus ir kareivines. Sesės lietuvaitės mus palydi ir apdovanoja gėlėmis, ir linki visiems sveikiems ir linksmiems grįžti atgal į Tėvynę. Mes atsisveikindami ištraukiame dainą: „Tau, sesule, puikios gėlės..."

Žygiuojant sutemsta. Išaušus rytui pasiekiame miestą. Vieni į kitus pasižiūrime, visi apdulkėję. Žygiuojant per miestą sudainuojame dauginu. Pas kitus už šautuvų ir prie kriūkinių dar matyti gėlės.

Traukiniu pasiekiame D. miestelį. Iš čia vykstame pėsčiomis į skirtas vietas. Kraštas nepriprastas, žmones ir kaimai apsileidę, tai ne pas mus. Mes esame banditų krašte. Pirmosios dienos atrodo niūriai, nes viskas svetima, bet greit apsipratiname. Viskas tvarkoje. Vienus kitus puntus naktimis aplanko banditai. Taip tęsiasi vieną vasaros dienos svetimoje padangėje.

Vieną dieną gauname įsakymą susirinkti T. miestelyje. Atvykstame. O iš čia vykstame dar toliau į rytus ir pradedame bunkerius statyti, nes čia teks gana ilgokai pagyventi. Naktimis miemiegame, nes reikia budėti, kad banditai neužpultų. Anta naktį prasideda pirmosios kovos. Po keletos darbo dienų bunkerėjai pastatytąjį. Visus mus džiugina, nes galėsime jau ir pamiegoti, nors nedaug. Kiekvieną naktį vis smarkiau mus puola banditai. Pastaitykdavo, kad per vieną naktį puldavo po 4—8 kartus, net mes nenusimindavome, nors kartais, iš tiesų, atrodydavo, kad nestalėsime. Tačiau mūsų noro laimėti dėka vįsados mes nugalėdavome. Mums pasidaręs nebaisiu minos, granatos ir kulkosvaidžių ugnis. Taip pat raketos ir gaisrai pasidarė įprastas reiškinys. Priešas pradėjo mus ir dienos metu pulti, bet nieko nepasiekė. Po kautynių iš mūsų bunkerių pasigirsdavo skambios dainos. „Ei, draslau, kariai," „Žygi..." „Nebijom nieko mes kariai...", „Mes ženkiam su saule, su daina..." ir dar daug kitokių, kurios mums primindavo mūsų Tėvynę ir savuosius.

Toliau vyko visa eilė žygių ir kautynių. Apie kai kurias jų jau esu rašęs, o apie kitus dar teks rašyti, todėl čia nesilinu jų kartoti.

Į antruosius mūsų dalinio gyvenimo metus žengiame su drąsa ir pasiryžimu laimėti. Mūsų žuvusieji drąsiuosiuose primena, kad reikia kovoti dėl Tėvynės laisvės taip, kaip jie, nesigailėt nieko. Mes jų norą įvykdysime! Mes žengiame į naujus mūsų dalinio gyvenimo metus šiais žodžiais:

„Mes žengiam su saule, su daina,
Su narsia širdy drąsa,
Kad mūsų šaukė Lietuva.
Per amžius būtų laisva..."

Eil. J. Valčiulis

MOTINA IR KARYS

Vieną dieną metuose — pirmąjį gegužės sekmadienį — minima — pagerbiama motina, nors tūkstantąja dalele atsidėkodami už jos didelius rūpesčius, meilę ir vargus vaikams.

Nieks nestato jai didingų akmens paminklų, tarytum ji nėra to verta. Tačiau motinos vardas garbinamas ir apdainuojamas. Gražiausi menininkų kūriniai — motina su kūdikiu ant rankų ar motina gelbsti sužeistą karį — pasiaukojančios meilės simbolis. Didžiausias motinai džiaugsmas — jos sūnų ar dukterų sveikata ir laimė. Jau mažas vaikas ir žilas senelis motinos vardą su dėkingumu, meile ir pagarba kiekvieną kartą taria. Nors motina miršta, bet jos meilė vaikams gyvena. Ją motinos krūčių sultimis iš širdies į širdį perduoda vaikų vaikams

Senoj liaudies dainoj dainuojame, kad bernelį, išvykstantį į karą, palydi kryžiaus ženklu motina iki kiemo vartų, sesuo iki kaimo koplytėlės, o mylimoji iki galo laukelio. Karys kautynėse žūna. Mylimoji gedi vienerius metelius, sesuo septynerius, o motinėlė sengalvėlė visą amželį. Motinos meilė tikra ir amžina. Ji ją slepia savo širdies gilumoj. Išlydėdama savo sūnų į karą, lietuvė motina neverkia ašarų klanais. Nusišluosčiusi skarelės kampu, tyliai susikaupia ir meldžia Aušros Vartų Mariją. Vilties niekuomet nenustoja. Anot Maironio:

„Motušė iš skausmo negali užmigti
Ir meldžia šaltų sau kapų!“

Geriau pačiai mirti, negu sūnaus netekti. Ji ir kulkosvaidžio šūvius girdėdama negalvoja, kad ten priešas šaudo. Ji neprisileidžia sau minties, kad sūnui kas nors blogo gali atsitikti.

Motinos akys nemato kovoj mirštančio sūnaus. Liūdna žinia nė tuoj pasiekia. Ji laukia. Kitus klausinėja. Tačiau:

„Jo nėr vis. Ir niekas nežino,
Kas būtų nutikti galėję —
Šarmotas pamatė pušynas,
Parkniubusį jį pakelėje“..

A. Miškinis

Viena likusi namuose prižiūri savo senas akeles, belaukdama sūnaus, pražilsta iš rūpesčio. Atrodo, kad ir gamta kartu su ja liūdi.

„O, kad jie sugrįžtų,
O, kad susirinktų —
Sode obelėlės
Taip liūdnai nelinktų“.

Kazys Inčiūra

Ne visiems kariams mirtis pažiūri į dantis. Tie, kuriuos lydi kario laimė, po daug metų ar mėnesių sunkių kovų grįžta į gimtuosius laukus, pas tėvus, vaikučius, žmonas. Nors sunki metų našta motiną slegia, tačiau dar galūlaukėj pamačiusi pargrįžtantį:

„Skuba pasitikti prie sruvaus
upokšnio
Savo brangų sūnų motina
sulinkus...“

V. Š. Gira

Poeto žodžiais ne tik motina, bet ir šeima, sodyba, laukai, medžiai ir vėjai sveikina pargrįžtančius ir jais džiaugiasi:

„Pasipurtė vėjai,
Subraška žilvyčiai —
Tai sūneliai mano
Renkas į seklyčią“.

Kazys Inčiūra

Fronte būdami kariai savo bunkerius puošia motinos paveikslais; vardo, gimimo ar motinos Dienos proga parašo meilės pilnus laiškučius, parsiunčia mažus dovanų siuntinėlius, nuoširdžiai pasveikina radijo bangomis, vienu kitu maldos žodžiu paprašo Aukščiausiąjį palaimos. Tas kuklias dovanėles ar gero žodžio motina nemainytų nė į jokias brangenybes. Ji džiaugsmo ašaras nusišluosto ir širdis ilgas savaites būna pilna gražiausių minčių. Tik motina ir žmona moka įvertinti vyro ar sūnaus sunkiu momentu nuoširdų žvilgsnį, ar pasidalytų mažą kąsnelį pusiau.

Karys motinos paveikslo iš savo širdies sunkiausiais momentais nemeta. Ir mirdamas paskutinius žodžius ištaria:

— Tėvynė... vaikučiai... motina...

Lietuvė moteris — kario talkininkė. Ji 1863 metų sukilėliams maisto ir žinių tiekėja, 1918 — 1920 metų savanorių kūrėjų slaugytoja, 1941 metų partizanams šovinių tiekėja, saugotoja ir priešo nurodytoja.

Tik lietuvė motina anais sunkiais laikais galėjo išauginti kovotojų už gimtąją kalba spausdintą žodį — knygnešių pulkus, didžiųjų tautos darbuotojų būrius, Nepriklausomybės kovų dalyvius ir dabartinius lietuvius karius, kovojančius prieš bolševizmą. Tie vyrai lietuvišką dvasią sėmėsi „Vargo Mokykloje“ iš maldaknygės ir elementoriaus, kurią dail. Rimša taip puikiai atvaizdavo savo nemirštamam kūriny. Poetas sako:

Ir mūsų šalies
Sengalvėlės motušės
Ratelį besukdamos
Mokė vaikus,

Paskui juos lydėjo
Į pergalės mūšį,
Kad šaliai atneštų
Jie laisvės laikus.

St. Žvaginis „Motinai“

Motina prikėlė mūsų tautą laisvam gyvenimui.

Tačiau gyvenimas šimtais pavyzdžių kasdien parodo, kad gerai gyvenantieji vaikai pamiršta savo motiną, tėvą. Tik kada vargas juos prispaudžia — atsimena, kad kažkur toli yra motina. Didžioj nelaimėj pas ją vieną rasi prieglaudą.

Laimingas kraštas, kuris myli savo motinas.

V. Umbrasienė

ZIGMAS GĖLĖ-GAIDAMAVIČIUS

(1804 — 1912)

S. m. balandžio 26 d. suėjo 50 metų nuo Z. Gaidamavičiaus gimimo. Rodos, dar taip nedaug būtų to gyvenimo, atrodo, poetas turėtų kaip tik dabar būti ir jaustis pačiame savo kūrybos subrendime ir dar daug žadėti mūsų grožinei literatūrai. Tačiau, vos įpusėjęs į devynioliktuosius metus, pačioje jaunystėje ir pačioje literatūrinio darbo pradžioje, sprogus smegenų votiai, Zigmas Gėlė mirė. Mirė nespėjęs išleisti nei vieno savo poezijos rinkinio, nespėjęs parodyti visuomenei savojo „Gėlyno“. Dar jam gyvam tebesant, šį poezijos rinkinį buvo pažadėjusi išleisti „Vienybė Lietuvninkų“ Amerikoje. Bet staiga autoriui mirus, taip ir liko viskas rankraščiuose. Po 1914 m. pasaulinio karo visas Zigmo Gėlės literatūrinis palikimas pateko į V. D. un-to bibliotekos rankraščių skyrių.

Zigmas Gėlė pradėjo rašinėti turėdamas vos trylika metų. Pradžioje pasirašinėdavo Gaitonio, vėliau Petro Žižo slapyvarde ir galiausiai Zigmu Gėle. Spausdino „Vilniaus Žiniose“, „Šaltinyje“, „Lietuvos Žiniose“, „Aušrinėje“ ir kt. Yra parašęs ir vieną kitą, dramos veikalėlį, keletą referatų.

Atrodo, kad Zigmas Gėlė bus turėjęs nemažą poeto talentą, bet per tokį trumpą gyvenimo laikotarpį nespėjo tinkamai jo išaiškinti ir parodyti savo tikrąjį kūrybinį kelią. Jo poezija pasižymėjo dideliu nuoširdumu, turėjo savyje liaudiškųjų atspindžių, nes poetas domėjosi ir pačia liaudies kūryba, domėjosi liaudies daina.

Zigmas Gėlė mokėsi Šiaulių gimnazijoje. 1912 m. pavasarį gavo brandos atestatą, tų pačių metų rudenį įstojo į Kijevo un-to istorijos filologijos fakultetą, sutvarkė pirmąjį savo poezijos rinkinį „Gėlyną“ ir tų pačių metų gruodžio mėnesį, tik prasidėjus žiemai, mirė, palikdamas jaunystę, mokslą ir poeziją. Mirė net nepradėjęs gyventi.

M. D.

RINKIME TARYBINIŲ LAIKŲ TAUTOSAKĄ

Savo nuotaiką ir jausmus sunkiausiomis mūsų tautai bolševizmo dienomis lietuviai išreiškė savotiškais kūriniais, kuriems galima duoti „tarybinės tautosakos“ vardą. Tautosaka mes ją galima vadinti todėl, kadangi jos autoriai liko nežinomi, ir tie kūriniai buvo plačiai paplitę mieste ir kaime. Bolševikų pataikūnai dideliu uolumu ieškojo „revoliucinės tautosakos“, kurios visiškai nebuvo, nes mūsų tauta tokios nekūrė, revoliucija nesižavėjo, bolševizmo ir jo vadų negarbino. Teko skelbti konkursus ir tuo būdu medžioti mūsų poetus naujų laikų dainoms gaminti, kurios populiariomis vis tiek nepasidarė.

Užtat labai populiarios pasidarė priešbolševikinės dainos. Jos išreiškė tikrąją mūsų tautos nuotaiką. Tačiau laikas greitai bėga, ir tie kūriniai eina užmirštin. Tad jau pats laikas susirūpinti jų surinkimu ir paskelbimu, kaip vertingos nesenų laikų istorinės medžiagos. Užtat Studijų Biuras, pasikvietęs į talką Lietuvių Tautosakos Archyvą, pasiryžo imtis šio darbo: **Surinkti ir išleisti tarybinių laikų tautosaką.** Surinktoji **tautosaka bus paskelbta** atskirame Studijų Biuro leidinio **„Lietuvių Archyvo“** tome.

Studijų Biuras kreipiasi šiuo tikslu į mūsų plačiąją visuomenę, kviesdamas užrašyti ir siųsti jam tautos kūrybą apie tarybinius laikus. Ją sudaro šie dalykai:

1. **Originalios dainos:** nusiminimas įvykus bolševikų okupacijai ir viltis išsivaduoti, tautos tragizmas, patriotiniai motyvai;
2. **Trumpi eiliuoti posmeliai:** bolševikų, jų nuskurdimo ir neišsilavinimo pajuokimas trumpose dainelėse, varganos ir liūdnos ateities perspektyvos lietuviams;
3. **Satyrinės dainos:** žinomų bolševikinių dainų parodijos, pvz., „Jeigu karas rytoj, lašinių nebus tuoj ir t. t.“, arba „Jau pražydo sena barzda žydo“ ir kitos. Internacionalo parafrazės;
4. **Patarlės** ir kiti trumpi išsireiškimai, pvz., „Kompartija, komjaunimas — penki šimtai apsiavimas“.
5. **„Maldos“**, pvz., „Netikiu į kvailą Leniną, nieko negalintį žiauraus komunizmo kūrėją ir tt.“;
6. **Anekdotai:** apie raudonąją armiją, raudonarmiečių elgesį krautuvėse ir viešosiose vietose, apie nuotykius tarybinėse įstaigose, apie žydus, apie bolševikų vadus, tariamus susitikimus tarp Hitlerio ir Stalino, istorijas prie dangaus vartų ir pan.
7. **Galvosūkiai ir rebusai**, pvz., Europos žemėlapio dalinimasis arba: Lenino paveikslas, pridėjus prie jo tam tikrose vietose veidrodį, rodo muilo burbulą ir pan.

Reikia užrašyti tik tokius dalykus, kurie jau bolševikų okupacijos metu buvo nežinomų autorių sukurti ir daugiau ar mažiau žmonėse paplitę. Vėliau atskirų asmenų sukurti dalykai apie bolševizmą šiam reikalui netinka. Tad čia neįeina žinomų ar nežinomų poetų parašyti eilėraščiai, jei jie teliko tik popieriuje, bet nebuvo gyvu žodžiu žmonėse paplitę tuo metu, kai jų dainavimas ar pasakojimas buvo susijęs su rimtu pavojumi.

Užrašant būtinai pažymėti, kuriame mieste, valsčiuje ar apylinkėje tas dalykas buvo girdėtas ir kas dainavo ar pasakojo (luomais), pvz., ūkininkai, darbininkai, moksleiviai, valdininkai ir pan. Gal buvo kuriame tų laikų slaptame leidinėlyje atspausdintas? Jei tikrai žinomas autorius, pažymėti jį. Spausdinant autorių ir užrašytojų pavardės nebus skelbiamos.

Kiekvieną dalyką prašoma rašyti atskirame popieriaus lapelyje. Kiekviename lapelyje pažymėti vietą, kur tas dalykas buvo paplitęs.

Daug tarybinių laikų tautosakos buvo tarp lietuvių karių. Kai ką jau paskelbta „Karyje“, tačiau tai dar toli gražu neviskas. Reikia šią tautosaką išsamiau surinkti. Todėl lietuvių karių talka šiam darbui itin naudinga ir laukiama.

„Lietuvių Archyvo“ redakcija numatė visus tarybinių laikų tautosakos rinkėjus, kurių atsiųstoji medžiaga bus panaudota, padėkai už talkininkavimą, nemokamai apdovanoti tuo „Lietuvių Archyvo“ tomu, kuriame bus išspausdinta tarybinių laikų tautosaka.

Visą užrašytą medžiagą prašoma prisiųsti „Lietuvių Archyvo“ redakcijai šiuo adresu:

„Lietuvių Archyvas“
Studijų Biuras,
Vilnius, Vilniaus gt. 22.

Medžiagos laukiama iki 1944 m. liepos 15 d.

PAULIUS STELINGIS

Palaiminki, motina, mano jaunystę,
Palaimink jaunystės audringas
dienas!
O dienos brangiausios, ar jūs
besugrįšte
Šiandieną paguosti manęs!?

Matau aš, pavasaris žydi už lango
Ir obelys puošias balčiausiais žiedais.
Mažyčiai paukšteliai tėvynę
suranda, —
Tik aš, o, motut, taip toli nuo Tavęs.

Parvažiavo...

Rūtos akys krypo ir krypo į vieškelį, kuriuo dar aną pavasarį Jurgis išvažiavo pro pakluones, apsamanojusį gale kaimo Rūpintojėlį ir galūlaukės pakrypusį beržą. Žmonės kalbėjo, kad jis savanoriu kariauja kažkur toli prie didelio ežero. Jurgis dažnai žmonai rašė ilgus ir raminančius laiškus, tačiau Rūtos širdį sunkus akmuo slėgė, nejaukūs sapnai kankino, pikti liežuviai daug kartėlio davė. Jos vienišą, tartum miško liepelės, dalią lengvino tik sveiki kaip ridikai ir amžinai krykštaują mažieji „ąžuoliukai“ Algis ir Rimas,

Nors Jurgis nė vienu žodžiu laiškuose neužsiminė apie atostogas, tačiau jos vidaus balsas kuždėjo, kad vieną ankstų rytą jis, taip lauktas ir išsvajotas, netikėtai ateis pas ją. Viltis neapvylė.

Šeštadienio rytą mažasis Rimas, pirštu pravalęs aprasojusį langą, žiūrėjo į iš dūmtraukių dangun kylančius dūmų stulpus, kurie gerokai pakilę susigėsta savo tamsumo ir išsisklaido. Mėšlyne žvirbliai kėlė vestuves. Vėjas šarką mėtė nuo vieno tvoros baslio ant kito. Ilgai palaikęs nosytę prie stiklo sušuko:

— Mama, mama! Žiūrėk, kaleivis eina!...

Rūtai žaibu šoko mintis į galvą — Jurgis. Širdis draikėsi, kaip siuvamosios mašinos adata. Tai buvo jis... Iš džiaugsmo net puodynė su pienu iš rankų ant grindų iškrito.

Vaikučiai, plodami rankutėmis, šoko ir kartojo:

— Tėtė, tėtė, tėtė!...

Ilgas, be žodžių, pasisveikinimas ir mažųjų mylavimas vieni kitiems daugiau pasakė negu gražiausiai suposmuoti stori knygų tomai. Kada širdys kalba, lūpos turi tylėti. Akys džiaugsmu žėrėjo ir deimanto karolius bėrė.

Žinia apie Jurgio atostogas kaime paklydo, lyg pavasarį varnėnų švilpavimai. Pirkiose žaidė žodžiai:

— Atostogos... Jurgis... Parvažiavo...

Taip jau gyvenime yra: liūdi — liūdėk vienas, džiaugiesi — džiaugiasi visi.

— Garbė Jėzui Kristui! Atėjau, kaimynėle, svečio aplankyti! A... sveiks, sveteli! Kaip kruti? Sveiks, sugrįžęs! — Tuoj atskubėjo Jurgio krikšto motina Elžbieta ir bėrė klausimus, kaip pavasarį sėjėjas sėklą į gyvybe alsuojančią dirvą. — Papasakok, sveteli, kaip ten lietuviai kovoja su tuo bolševizmu? Ar nebaisu ten jums? Ar daug žūna? Ar tuoj karas baigsis?

— Bolševikų kulkos bijo lietuvių, tetule. Karą baigsim, kada visus juos išmušim. Kautynėse jie taip žūna, kaip šienapiūtėj žolė pradalgiuose. O, mūsų kulkosvaidžių ugnis aštri, kaip piautuvas. Juo kovų kelyje sutinkame didesnes kliūtis, tuo saldesnis laimėjimas vilioja. —

Jurgio pasakojimą nutraukė dėdė Augūnas, atėjęs „paūturoti“ apie karą.

Jurgis ant krūtinės turėjo juodą skydą su šalmu. Dėdė Augūnas tuoj pradėjo klausinėti už ką tą ženklą gavęs. Ir jis per „japoncką vainą“ iš paties generolo rankų apturėjęs kryžių.

Jurgis kukliai, be jokių pagražinimų, atidengė juodojo skydo paslaptį.

— Buvo dar prieš pat Kalėdas. Vidurnaktis. Sidabrinis mėnulis piršosi Aušrinei. Rugiagėlės žiedo dangus žvaigždėmis mirgėjo. Šaltis tvorų rąstus skaldė. Mūsų bunkeryje visi miegojo. Tik sargybinis baltais kailiniais ir ilgais veltiniais apie apkasus „girgždėjo“. Keturkojis Sargis virš sekimo angos sėdėjo ir galvą iškėlęs „ausimis karpė“.

— Staiga du tolimi šūviai ir pro Sargį prašvilpė švilpiamosios kulkos. Nutilo. Sargybinis sukaupia dėmesį. Kažkas įtartina.

— Po pusvalandžio dešiniau mūsų esantis kaimas pradėjo liepsnomis dangų laižyti. Tai ženklas, kad ten šeimininkauja neprašyti svečiai. Mūsų vyrams tokie jų apsilankymai nedaro staigmenos. Pavojaus signalas — ir stovėjome kautynių apranguoj. Vadas surinko savanorių būrį ir mes slaptai, be mažiausio garso, išvykom jų išprašyti. Nors tyliai slinkome, tačiau jie suuodė mūsų norus. Kaime kilo triukšmas. Į darbą „Vankos“ paleido kulkosvaidžius. Juo priešo ugnis tirštėjo, tuo mūsiškiai greičau veržėsi pirmyn. Mūsų šautuvai tik į taikinius kulkas mėtė, kulkosvaidžiai ugnies juostas siuntė.

— Kaimą apsupome. Jie viską paliko ir spruko į apylinkes, kaip žydo bitės. Į mūsų rankas pakliuvo sužeistų ir gyvų. Mudu su skyrininku net tris „draugus“ paėmėm. Vienas jų dar metė granatą. Tačiau mus lydėjo laimė. Skyrininkui skeveldros tik milinės nugarą apardė, o man kairės rankos raumenis įplėšė.

— O antrą kartą buvo taip:

— Tamsią ankstyvo pavasario naktį dangus verkė smulkia rasa. Mūsų skyrius vyko žvalgybon už keturių kilometrų paraisty esančių lūšnelių žvalgyti.

— Vėjas, lyg piaunamas katinas, draskėsi ir laužė medžių šakas. Mes ėjome tiesiog per dirvas, pievas, krūmus. Ant kupstų kritome, o senuose apkasų grioviuose maudėmės.

— Priėjome sulinkusią lūšnelę. Viduje žibėjo, lyg vilko akis, ugnelė. Puskarininkis ir aš ėjom į vidų, o kiti, viskam pasiruošę, liko lauke. Atidarant duris vos atgal neparmušė purvo, pelėsių ir blakių kvapas. Užstalėj sėdėjo dvi gražios, kaip aguonų žiedai, mergaitės. Jos savo aštuoniolikos pavasarių širdimis ir melsvomis akimis į mūsų vyriškas krūtines atidengė ugnį. Supratom klastą ir savo budrumą nežymiai padidinome. O laimę pagauti galima tik lėtai tykojant.

— Po keletos minučių įtartinai užkrosny kažkas sujudėjo. Kairės rankos mostu mečiau žiburį ant grindų ir tamsoj sprukome lauk. Mus palydėjo netaiklūs pistoletų šūviai.

— Lūšnelę paleidom dangun dūmais. Mėginusieji pabėgti ir jų talkininkės žuvo prieangyje ir palangėse. Buvo karšta nuo ugnies ir šūvių. Tik smilkstant rąstams pajutau, kad nebeturiu pusės kairės ausies.

— Šis skydas — šių dviejų sužeidimų ženklas.

Elžbieta šluostėsi skarelės kampu akis ir rankas maldai sudėjusi atsiduso:

— Dėkui Aušros Vartų Marijai, kad tave, Jurgeli, gelbėjo..

Dėdė Augūnas užbaigė:

— Narsiems ir Dievas padeda!..

O Rūta sėdėjo prieš Jurgį ir giliai susimąsčiusi nė žodžio ištarti negalėjo.

(Jkn.).

LIETUVIS KAREIVIS VIENOJE

Austrijos sostinėje Vienoje yra apie 300 lietuvių. Vieni jų čia studijuoja, kiti šiaip sau laikinai atvažiavę. Pietų metu lietuviai susirenka į „Reginos“ valgyklą. Kartą mums pietaujant prieina žaliai uniformuotas jaunuolis.

— Sveiki, tautiečiai! — Net akys nušvito, kai išgirdau lietuviškai kalbant.

— Sveikas! Iš kur atsiradai?

— Čia mūsų yra apie 60. Nežinau nė pats, kaip mes čia patekom iš fronto. Buvom atskirti ir atsidūrėm Vienoje. Jau kelintas mėnuo čia gyvenam.

— Kur žadate traukti iš čia? Vėl į frontą?

— Nieko nežinom. Gyvenam dabar taip ir tiek. Einam sargybą. Į miestą leidžia išeiti.

Užsakom jam pietus, alaus.

— Gal nepietavote dar?

— Ačiū. Valgyti duoda neblogai. Sotūs.

Tačiau mielai suvalgė pasiūlytus pietus.

Daugiau apie jų mažą dalinį nieko negalėjom išklausti. Tik daug pasakojo apie išgyvenimus ir vaizdus fronte.

Kitą dieną tas pats kareivis vėl atėjo su mumis pietauti. Apie save ir savo draugus pasakojo tą patį. Klausinėjo apie Lietuvą, nes lietuviškos spaudos negauna.

Alė Nakaitė-Arbačiauskienė

Viena, 1944. IV. 21.

Bergždi sovietų puolimai

Sevastopolio srityje paskutinėmis dienomis vietinai bolševikų puolimai sutelktoje visų ginklų ugnyje sugniužo.

Kautynių laikinų gyvumą, vadovaujama majoro Franko, nuo balandžio 13 iki 26 d. viršum Krimo oro kautynėse sunaikino 406 priešo lėktuvus ir dar 28 sudaužė tarpe.

Prie Dniestro žemupio mūsų karuomenė VV. 23. įvykdamai smarkius priešo puolimus, vėl pasiekė višiką gyninosi laimėjimą.

Tarp Karpatų ir Dniestro aukštupio IV. 29. per mūsų puolimus, nepaisant sovietų atkaklaus gynimosi, vėl laimėta teritorijos. Vengrų karuomenės daliniai ėrėmė smarkius priešo priešpuolius.

Ir V. 1. savi puolimai vėl davė teritorinių laimėjimų. Atremti pačėjo priešpuolai prieš naujai laimėtas pozicijas.

Jassų srityje IV. 28. sovietams, pradėjus puliu ir IV. 27. bei 28 d. d. nors jie atsigabeno naujų jėgų ir buvo paremti stipriu tankų ir artilerijos, vėl nepavyko pralaužti mūsų pozicijų. Vokiečių ir rumunų junginiai, atmuši, iš dalies sėkmingai priešpuolinę, visus priešo puolimus, pašaudami tam tikrą skaičių šarvuočių.

Abipus vidurinėjo Sereto, stipriomis pėstininkų ir šarvuočių pajėgomis ir pasnaudojus daugybę lėktuvų, sovietai V. 2 siaurame fronte pradėjo ten lauktą puolimą. Dėl atkakliaus pasipriešinimo ir dėl tuojau pradėtų vyčių, vokiečių ir rumunų priešpuolių, nuėjo niekais sovietų tikėtasis prasilaužimas. Kietose kovose buvo sunaikinta 160 tankų, 65 iš jų sunaikino vokiečių ir rumunų kovos lėktuvai, kurie puikiai perėmė kovojančią karuomenę. Priešas patyrė sunkių kruvinų nuostolių.

Į pietvakarius nuo Kovelio karuomenės ir ffginklo junginiai IV. 27. karo aviacijos žymiai paremti, pralaužė gilią priešo pozicijų sistemą ir Turjos ruože sovietus atmetė IV. 28 užimtojі teritorija apvalytą nuo išskiaidžiusių priešo pajėgų ir sunaikinta viena apsupta bolševikų grupė. 2.000 belaisvių tarpe yra ir vienas divizijos vadas su savo štabu. Į mūsų rankas pateko dideli kiekiai ginklų ir karo medžiagos. Priešo kruvini nuostoliai yra didelė.

Sunkėjų vokiečių kovos lėktuvų stiprūs dalinai naktį I V. 1. įvykdė stiprų ir sėkmingą puolimą į pietus nuo Rovno esančiame Zdolbunovo susisiekimo mezgy. Geležinkelio fronto ruožų buvo sėkmingai puolamas toliau priešo susisiekimas geležinkeliais.

Tarp Vitebsko ir Polocko atremti vietiniai bolševikų puolimai ir artilerijos ugnim sudaužytos parengties pozicijos.

Vokiečių kovos lėktuvų junginiai naktį I V. 1. sėkmingai puolė priešo tiekimui svarbias geležinių stotis, ypatingai Sepetovką, ir transporto traukinius.

IV. 30. abipus Vitebsko įvykdyti priešo vietiniai puolimai buvo be pasekmių.

Tarp balandžio 26 ir 28 d. d. bolševikai neteko 105 lėktuvų, tuo pat laikotarpiu negrįžo 9 savi lėktuvai.

Nettuno prieštiny ir Italijos pietiniame fronte atremti vietiniai priešo pasistūmėjimai.

Balkanuose, netūrint sunkumų dėl blogo oro ir didelio kalnuotumo, buvo ir toliau vedamos sėkmingos kovos prieš banditus. Per balandžio mėnesį tiktosa kovose banditai netekė virš 9.000 žmonių užmuštais, 3.700 belaisviais, be to, daug ginklų ir šaudmenų.

Nuo 1943 metų spalio mėnesio priešas Artimuosiuose Balkanuose kovai su komunistų gaujomis panaudojo kazokų diviziją puikiai kovojo ir priešui padarė didžiausius nuostolių žmonėmis ir medžiagoms.

Naktį į balandžio 26 d. vokiečių torpedinai laivai į vakarus nuo St. Maia įlankos susidūrė su britų kreiserių ir laivų naikintuvų junginiu. Per kietas kautynes torpedomis ir artilerijos sviediniais priešo laivams padaryta sunkios žalos. Žuvo vienas savas torpedinis laivas.

Vokiečių greitlaivių grupė, kurial vadovauja korvetės kapitona Klugas ir kapitonas leitenantas von Mirbachas, balandžio 28 d. rytą prie pietinio Anzijaus ir Ostijos iš naikintojų mažesniųjų kautynių laivų stipriai saugotos britų lydymesios viktsinės nuskandino tris bendros 9.100 tonų talpos laivus ir į dar vieną 200 tonų talpos laivą padėjo torpedą. Spėjama kad jis taip pat nuskendo. Per kietas kautynes buvo paleista torpeda į vieną naikintoją. Jo nuskandimo dėl prasidėjusių gyvimosi negalima buvo stebėti, tačiau tikrai manoma, kad jis nuskendo. Savi junginiai sugrįžo į savo bazės su sužalojimų ir be personalo nuostolių.

Greitieji vokiečių kovos lėktuvai I V. 28. sėkmingai puolė taikinius rytinėje Anglijoje — sunkiuosius kovos junginius, laivų taikinius ir kitus svarbiuos karui taikinius Anglijos pietvakarių kranto srityje.

Prie Bretanjos krantų naktį I V. 29. įvykę jūrų kautynės tarp vokiečių torpedinių laivų ir anglų naikintojų. Po sunkios kovos nuskandintas vienas „Tribal" tipo priešo naikintojas ir paimti į nelaisvę 47 jūrų nariai. Sužalotas vienas mūsų laivas.

Britų bombonešių junginiai naktį I V. 28. vykdė teorinius puolimus prieš vakarinės ir pietvakarių Vokietijos vietovės, ypatingai prie Friedrichshafeno miestą. Buvo padaryta žalos gyvenamuose kvartaluose ir nuostolių gyventojų tarpe. Oro gynybos pajėgos sunaikino 47 keturmotorių teorinius bombonešius.

Amerikiečių bombonešių dalinai IV. 29 apie pietus, lydimi stiprios naikintuvų apsaugos, įvykdė teorinių puolimą Reicho sostinėje. Padaryta žalos gyvenamuosiuose kvartaluose ir nuostolių gyventojų tarpe. Vokiečių prieštėkuvinė gynyba numušė 129 amerikiečių teorinius lėktuvus, jų tarpe 121 keturmotorį bombonešį. Vyr. leitenantas Hans Heinrich Kö-

— Balandžio 28 d. Vilniuje mirė buv. suaugusiųjų gimnazijos direktorius Viktoras Dasys. Velionis buvo kilęs iš Švenčionių krašto, plačiai bendradarbiavo vilniečių spaudoje ir vyrai pasirašė Vilniaus lietuvių tautiniame ir kultūriniame darbe.

— Balandžio 30 ir gegužės 1 d. M. K. Čiurlionio vardo meno ansamblis koncertavo Kaišiadoryse ir Druskininkuose.

— Siais metais Vilniaus Akušerių mokyklą baigė 16-toji laida, kuria baigė 30 mokinių.

— Balandžio 30 d. Vilniuje uždaryta Lietuvių Dailės Paroda, trukusi daugiau kaip mėnesį ir turėjusi labai didelį pasisekimą. Didelė parodoje išstatytų meninių darbų buvo jau pirmomis parodos atidarymo dienomis parduota.

— Gegužės Pirmosios progu Vilniaus Valstybės Teatro ansamblinės koncertas, kurio programoje dalyvavo Vilniaus Operos simfoninis orkestras, ved. J. Kačinsko, Vilniaus Operos sol. Jurg. Augustės, Operos baletas ir M. K. Čiurlionio vardo meno ansamblis.

— Vilniaus Profesinė Sąjunga, susitarusi su Vilniaus Miesto Vykdomąjuvetės Mokyklą, organizuoja smulkųjų žemės ūkio šalų darbininkams paruošti kursus. Kursai pradedami gegužės mėn. pradžioje ir truks 6 mėnesius.

— Rašytojas Stepas Zobarskas paruošė naują novelių rinkinį „Savęs kraštė", kuri numato išleisti „Saulėlas". Tuip pat spausdinama to paties autoriaus poema vaikams „Sveičiai iš dangaus". (p).

— Grafiko V. K. Jonyno kūrinių paroda Rygoje susilaukė neaprašto pasisekimo. Visa laika buvo kaip ir užpildyta, lankoma daug gražiųjų. Uždarytą vėliau negu buvo numatyta — balandžio 20 d. (p).

— Balandžio 23 d. Seredžiuje Liet. Bibliotinno Sąjungos skyriuose vietiniams LVK dalininams ir visuomenei vakare. Programą atlikė rašytojas K. Zupka - Kėdoris, solistai Stonečka ir Satūnas, drumos artistė Lietuvaitytė ir Blaivinimo Sąjungos tautinių šokių ansamblis, vadovaujamas A. Jucaitytės.

Ta proga vietinam karių ir jų šeimų žmonėms pasirodė 925 žm. (p).

— Balandžio 26 d. Kauno radijas paminėjo solisto Jono Butėno 30 m. scenos darbo sukaktį. (p)

— Balandžio 27 d. buvo pavaišavę po „Prosa ir Tėvynės" antraštė Kauno pasirodė tradicinis pirma eilės oficiozas „Kultuvė". Numeris užpildytas Kauno aktualijomis.

Gaila, kad „Prosa ir Tėvynės" vardo antantiečiai leidinėjai jau tolinu, nuo labiau nepatėsina savo vardo ir paskirties, išpainiodami į asmeniniu būrimo reikalus ir toldami nuo karių. (p).

— Vyr. Savitarpinės Pagalbos Komitetas Laisvės kovų invalidams paremti paskyrė 15.000 RM paslaba. (p).

— Balandžio 27 d. Vilniaus Didžiojoje Koncertų Salėje įvyko nešenai baigusio Vilniaus Muzikos Mokyklą C. Greveevo fortepiono rečitalis. Programoje buvo išpildyta visa eilė žymiųjų lietuvių ir pasaulinių kompozitorių kūrinių. Tai pasiaukęs, įgijęs gerą techniką, pianistas. Jis ne tik pasirašė šiuo laiku iš pasaudos trečias meno ir literatūros žurnalo „Kūryba" numeris.

— Balandžio 29 d. Kaune Liet. Šiaulinio Sąjungos Kultūrinio Veiklimo skyrius surušė Kauno meno šviviams Meno šventę. Šventės programoje dalyvavo Kauno II. IV. V. VI. IX. X. suaugusių gimnazijų ir mokytojų seminarijų mokslėsnyčiai choras, tautinių šokių ansamblai, solistai, literatai ir kt.

— Balandžio 30 d. Liet. Blaivinimo S-gos Kultūrinio Veikimo Skyrius surušė dainų ir muzikos vakarą. Programą atlikė K.D.T. operos solistai: V. Dagelytė ir Ant. Satūnas, „Kauno Audinių" choras, ved. Martinonio, polifonijos pramoginė orkestras, ved. Zdanavičiaus ir kt.

— Patiria, kad iju baigdamas ruošti Kauno Aviacijos bažnyčių ir prie jų esamų kunigų fotografijų albumas su trumpu tų bažnyčių aprašymu. Liepos 13 d. albumas bus tiektas J. E. Kauno Arkivyskupui Metropolitui J. Skvireckui jo 25-riu metų vyskupavimo sukakties proga.

— Balandžio 28 d. Kauno Didžiojame Teatre įvyko CH. Lecoq ir premjera operetės „Sirdis ir Ranka" premjera.

— Balandžio 30 d. Kauno Studentų bažnyčioje įvyko religinės muzikos koncertas. Koncertą atliko studentų ir mokslėsnyčių bažnyčios choras, smuikas ir solo. Chorą diriguvo prof. A. Kačanauskas.

— Savitarpinė Pagalbos Kauno Miesto Komitetas balandžio 30 d. Petrašiūnų valsčiaus savivaldybės salėje sėrucbė dėdėj koncertą Programoje dalyvavo pianistas Balys Dvarionas, smuikas akt. S. Pilka, K.D.T. solistai ir kt.

— Šiemet sukanka dvidešimt metų nuo hidrologinių tyrinėjimų Lietuvoje pradžios.

— Balandžio 23 d. Šiaulių Teatre įvyko J. Strausso operetės „Šikšnosparnis" premjera.

— J. E. Kauno Arkivyskupas Juozapas Skvireckas savo 25-riu metų vyskupavimo sukakties proga, skatindamas bažnyčios idėją, yra numatęs paskirti literatūrinį konkursą novelėms ir apysakai parašyti. Konkursinio rašinio apimtis nemažiau 50 mašinėle rašytų puslapių. Yra numatytos trys premijos RM 1000,— RM 600,— ir RM 400,—.

— Teko patirti, kad Kauno ir Vilniaus teatrai šio sezono pabaigoje nutarė pasikeisti gastrolėmis Kaunėnai į Vilnių žada atvykti su operete Leharo „Linksmąja Našlė" ir Lecoo „Širdis ir ranka" ir baletu „Šuadėtinė" J. Pakalnio.

— Prie Liet. Mokslo ir Meno Draugos Biržiuose įsteigta Meno Sekcija į kuria kviečiami visi meno sąkų specialistai ir mėgėjai.

AMSTERDAMAS (NL) Koip New Yorko radijas pranešė, penktadienį Vašingtone nuo žirdies smūgio mirė JAV laivyno ministeris Knoxas.

Balandžio 28 d. kovoje su raudonaisiais banditais žuvo jaun. puskarininkis

JONAS KLIUČINSKAS

Jo, kaip pirmojo garbingai kovoj žuvusio Vietinės Rinktinės karjo, auka, yra įsakimus paskatinimas visiems Vietinės Rinktinės kariams, o jo kraujas yra mūsų kovų sėkmingumo laidas.

Vietinė Rinktinė lenkia galvą prie savo garbingo kario kapo.

Didžiuodamasis Jaun. puskarininkio Jono Kliučinsko pasiaukojimu ir narsumo pavyzdžiu, jo šeimai ir artimiesiems reiškia nuoširdžius pagiedos žodžius.

Gen. lin. PLECHAVIČIUS
Vietinės Rinktinės Vadas

Kautynių metu su raudonaisiais banditais Rytuose balandžio 14 d. šidrytiška kario mirtimi žuvo

puskarininkis

Juozas Tiškus

Jo tėvus ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Bataliono vadas ir kariai

Balandžio 9 d. Rytuose žuvo

eilinis

Jonas Dambrauskas

Jo tėvus ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Bataliono vadas ir kariai

Balandžio 14 d. Rytuose, kietose kautynėse su raudonaisiais mūsų priešais — bolševikais, didvyrio mirtimi žuvo narsus ginklo draugas, Geležinio Kryžiaus kavalierius

grandinis

Andrius Gutauskas

Jo tėvus, giminę ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Bataliono vadas ir kariai

Kovo 10 d. Rytuose, kovodamas su bolševikų banditais, žuvo

eilinis

Antanas Ūsas

Jo artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Bataliono vadas ir kariai

Sportas

— Kaune pasibaigė pavasario futbolo turnyras. Finalinėjo susitikę LFLS — LSGF (KER). Laimėjo LF LS 2:0. Finale Perkūnas nugalėjo LFLS-6 čt. Tokiu būdu pavasario turnyro nugalėtoju tapo Perkūno komanda.

— IV.30 Vilniuje įvyko pakartotinos rudens rato pirmenybių futbolo rungtynės tarp Kauno Turo ir Vilniaus Sarūnos. Rungtynės laimėjo Tauras 3:1. Rudėnį rungtynes buvo laimėjęs Sarūnas 2:1. Tokiu būdu Tauras savo pirmenybėse vietą pagerino dar 2 taškais.

— IV.29 Vilniuje įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Vilniaus LGSF ir Kybartų Sveikatos. Rungtynes baigė: įvarčiais 1:1.

— V.1 Vilniuje buvo pravesta tarpmoninis futbolo ir tinklinio turnyras. Futbolo turnyro nugalėtoja tėjo Vilniaus baldų fabriko Kalila ekipa 2:0. Nugalėtojui buvo įteikta Vilniaus miesto Gebietskomisaro taurė.

— Tinklinio turnyre dalyvavo penkios komandos iš Vilniaus ir Trakų Sveikatos Valdybos komanda. Turnyra laimėjo trakiečiai. Antrą ir trečią vietą laimėjo Vilniaus Ugnesgisų ir Vilniaus Geležinkelių Valdybos komandos. Pirmai vietai buvo tiektas Profs Ijaitonino (Šilerziečio) dovanota taurė.

— Kaune prasidėjo pavasario krepšinio turnyras LSGF-KTK II rungtynės, baigė: LSGF pergalė 76:12. ASK nugalėjo Jachtklubą 33:21.

— KTK — ASK rungtynės baigėsi KTK pergale 27:19. Be to lyvkdytos vienos moterų rungtynės tarp LGSF ir jaunesnės KTK komandos. Laimėjo LGSF 14:5 (2:5).

— Balandžio 30 d. Kaune buvo pravesti lauko bėgimai, kuriuose dalyvavo 4 klubai. A kl. laimėjo Iko žinomas bėgikas A. Vjetrnas (Perkūnas), B kl. — Levickas (Fredos LFLS). Iš komandų geriausiai pasirodė Perkūnas ir ASK. (p).

— Balandžio 28 d. Kaune viešėjo Vilniaus Sarūno krepšinikai. Čia jie sužaidė draugiškas rungtynes su KTK, kurias pralaimėjo 10:32 (10:6). Šiomis rungtynėmis Kauno buvo pradėtas krepšinio sezonas. (p).

— Kaune įvykusios draugiškos stalo teniso rungtynės tarp Šiaulių Sarūno ir Kauno Perkūno baigėsi šiaulėčių laimėjimu 5:4. (p)

— Kaune buvo įvykęs stalo teniso rungtynės tarp VUSK ir Trakų LGSF komandų. Rungtynės baigėsi lygiomis. (8:8).

— IV.23 Panevėžyje įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Panevėžio MSK ir Šiaulių Sakalo. Rungtynes laimėjo Sakalas 5:3.

— Panevėžyje įvykusi tarpmoninė krepšinio turnyra laimėjo Maistas. Zaidė trys ekipos: Maistas, Kanapė ir Siaur. Geležink. Visos ekipos turėjo po vieną pralaimėjimą, tad nugalėtoja buvo išspręsta iš taškų. Pirmąją vietą laimėjo Maistas. Nugalėtojas gavo p. Varno sponsoring dovaną.

— Šiauliuose krepšinio sezonas pradėtas draugiškomis rungtynėmis, Sarūnas — Sakalas. Rungtynes laimėjo Sakalas 15:14.

IŠ KARIŲ SPORTINIO GYVENIMO

— Marijampolėje stovinčio vieno mūsų dalinio karių krepšinio komanda pradėjo krepšinio sezoną pajėgus vienetas. Balandžio 23 d. krepšinio sezono atidarymo rungtynėse sustiko su Marijampolės „Šūdivos" komanda. Oras rungtynėms nebuvo labai palankus, bet karių rūpesčiu rungtynės nebuvo atidėtos. Pati aikštelė buvo dar gana drėgna. Žaidėjai slidinėjo aikštėje. Rungtynių žiūrėti susirinko nemaža sporto entuziastų ir dauguma jų palaikė karius.

Nors pirmieji krepšį įmetė šūdivieiai, tačiau laimė jiems greit suėdėmė ir kėtinį baigė 3—6 savo naudai. Antrajame kėlinyje kariai aiškiai vyravo, patys prasiverždami, gi šūdivėčiai užverždami laikytę viduryje aikštės ir mėtyti iš toto. Antrąjį žaidimo pusė buvo jau žymiai įdomesnė, žiūrystya šiokia tokia sparta ir truputį susitaiso, nors karių komanda buvo ardaryta iš įvairiose komandose žaidžiusių žaidėjų. Rungtynės baigėsi 38—20 karių pergale.

Karių naudai taškų pelnė: Grybauskas (15), Bagdonas (11), Nakuitė (8), Mackevičius (2), Sačkus (2); „Šūdivos" naudai: Varkala (6), Kačinskis (5), Bacevičius (5), Dulinas (3) Šalčiūnas (2).

Iš karių puses laukėma daugiau gražių pasirodymų. (b).

Nr. 18 (1232) Vilnius, 1944 m. gegužės 6 d.

KARAS

PRENUMERATA metams — 6 RM, pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1.50 RM.

Įsirašoma mažiausiai metų ketvirčiui, prisilaikant kalendorinės tvarkos, pav. I — III mėn., IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

APDOVANOJO „DEMJANSKO SKYDAIS"

1942 m. vasario 8 d. dalis P. batalionо karių drauge su vokiečių dalimis buvo apsupti „Demjansko žiedė", kur išbuvo 135 dienas, kovodami sunkiausiose sąlygose ne tik su bolševikais, bet ir su gamtinėmis ryžtumu. Jūs, būdami sunkiausiose kautynių sąlygose, nepaližot, bet buvote ryžtumo ir ištvermės bei pasiaukavimo pavyzdžiu kitiems. Jūs savo, kaip kario, užsisprytimu įrodėte priešių mūsų nenugalimumą ir savo aukštą kario moralę. Aš linkiu ir ateityje tokiais būti.

Bataliono vadas majoras A. buvusiems „Demjansko žiedo" dalyviams galinkėjo ir toliau eiti garbingais lietuviui kariui keliais. Mano kariai, jūs ir toliau būkite pavyzdžiu kitiems. Tik geležinė valia ir ryžtingumas priartins pergalę, kurios mes visi laukiame, — savo kalboje pabrėžė vadas.

APDOVANOTI PASIŽYMĖJIMO ŽENKLAIS

Už pasižymėjimą kautynėse vieno šaulių pulko lietuvių kuopos j. ltn. Petras Petrušaitis apdovanotas II. kl. Geležiniu Kryžiumi, o 33 tos pačios kuopos kariai Karo nuopelnų II kl. kryžiais su kardais.

Už narsumą II kl. Geležiniais Kryžiais apdovanoti ir keito mūsų dalinio Rytuose kariai: vrš Povilas Motiejūnas, grandiniai Petras Salkauskas ir Izidorius Jočys bei eiliniai Andrius Gutauskas ir Petras Tauzoza. Septynetas to dalinio karių gavo II kl. Karo nuopelnų kryžius su kardais. (p)

BATALIONO VADĄ PAKĖLĖ Į MAJORUS

Aukštųjų vokiečių karo vadovybė, įvertindama kapitono Ambraziūno sugebėjimus bei rūpestingumą vadovaujant P. batalionui, pakėlė jį majoro laipsnį.

CHORIŠTAI PRISIMENA SAVO BIČIULIUS

Iš Šimonių val. išvažiavo gausingas jaunų vyrų būrys į V. R. eilės. I tas eilės išvyko ir keletas Šimonių bažnyčinio choro dalyvių. Nuvykę savo dalinius, jie tuojau parašė bendrai visam choruі laiškų, kuriame prašoma jų nepamiršti ir parašyti laiškų. Žinoma, tą balsą daugiausia, abėjut, suprato choristės mergaitės, na, žinoma, neatsileka ir vyrai. Visi ėmė į rankas plunksną ir rašė jiems laiškučius. Išvykusieji dziaugėsi, kad draugai bei draugės prisimena juos ir parašo daug gražių žodžių.

K. Tunkevičius

Purvinais keliais

PK-ff-karo korėsp, Bethmann plešinys (Wb)

Apdovanoti ir pakelti kariai

Balandžio 20 d. Fiurerio gimimo dienos proga P. bataliono karius už pasižymėjimą kautynėse bei išnaudojobe apdovanžio pasižymėjimo ženklais bei pakėlė į aukštesnius laipsnius

Pakelti į aukštesnį laipsnį:

Iš vyr grandinio į puskarininkio: Juozas Ališauskas, Vytautas Paukštys, Vladas Lavrulis ir Antanas Atkočiūnas. Iš grandinio į vyr. grandinio: Kostas Ladauskas, Kazys Gaivemis ir Antanas Sendrius. Iš eilinio į grandinio: — Antanas Adomavičius, Pranas Blažaitis, Petras Kalinauskas.

REKOLEKCIJOS IR MALDAKNYGĖS KARIAMS

Vienoje Vilniaus karo ligoninėje besigydantiems lietuviams kariams kovo 23 ir 26 dienomis gėmines būtinėse buvo pravestos rekolekcijos, kurias pravedė karo kapelionas kun. Panavas. Kariai didžiu dvasios pakėlimu klausė konferencijų, atiko išpažinti ir dalyvavo pamaldose

Ta proga visiems sužeistiesiems buvo įteiktos maldaknygės, kurios buvo nupirktos už Vilniaus Aukros Vartų parapijos klebono kun. Pr. Bieliausko, per kun. Panavą šiam reikalui paaukotuosius pinigus — 500 RM.

Sužeistieji kariai reiškia nuoširdžią padėką kun. Panavui už jiems pravestas rekolekcijas ir kun. Bieliauskui už malonią auką.

NEPAMIRŠTA KARIŲ

Prieš Atvelykį Vietinės Rinktinės įgulą S. aplankė Juzkaitės Prof. Sąjungų Teatras, pastatydamas P. Vaičiūno 4 veiksmų pjesę „Tėviškės pastogėje". Veikalą rež. J. Čiūta, dekoracijas piešė dail. Pr. Mikuckis. Veikalas kariams paliko gilaus įspūdžio, nes jame pamatė tikrąją sodiečio meilę savo žemei, gimtąjai tėviškės pastogei ir Tėvynei. Be to, temka pažymėti, kad jurbarkiečiai dar atsiuntė kuklių dovanų kariams Velykinį stalą paįvairinti. Kariai už viską yra labai dėkingi.

B. Sadžius

PADĖKOJO LAIŠKU UŽ DOVANĄ

Praėjusiuose numeriuose rašėme, kad P. Vladas Rūdas padovanojo Lietuvių Vietinės Rinktinės batalionui Vilniuje savo žirgą. Batalono vadas už šią nuoširdžią dovaną sukotojui pareiškė padėką meniškai parašytu šio turinio laišku:

„Man pavestas batalionas, atvykęs į Vilnių, patyrė nemaža vietinės lietuviškosios visuomenės meilės ir moralinės paramos, bet už vis labiausiai batalionо karius malonėjai nuteikė brangi ir nuoširdi auka — Tamstos padovanotas mano batalionui žirgas.

Ateitininkai į tai, kad batalionas dar tik nesenai įsikūręs ir žengia pirmuosius savo karinio darbo žingsnius, ši dovana mums yra ir moralinė, ir materialinė parama.

Savo ir viso batalionо karių vardu, reiškdamas Tamstai nuoširdžią padėką, drauge turiu pabrėžti, kad ši dovana primena mums anų 1919 metų dovų dienas, glaudžius kariuomenės ir visuomenės ryšius, bendrą kovų tikslą ir tuo pat mus stiprina naujiems šių dienų žygiams — stovėti Vilniaus krašto gyventojų rimties sargybėje ir kovoti dėl savo Tėvynės laimingos ir šviesios ateities".

Koncertas sužeistiesiems kariams

Su prasidedančiu pavasariu gyviau sukruto veikti ir Kauno miesto Karių bei jų Šeimų Globos Komitetas. Šiai, balandžio 30 d. sužeistųjų karių globos sekcija, pasitelkusi Kauno Didžiojo Teatro artistų trupę, besigydantiems sveikstančiųjų kuopoje karius suruošė trumpą, bet gana nuotaikingą koncertą — šupinį.

Pradžioje dramos artistė Lietuvaitytė paskaitė Augustinavičiaus „Kodėl negrįžotei?" ir puikiai padeklamavo Binkio „Gėlės iš žiemo". Solistė Adomaitienė padainavo Simkaus „Kas ant žirgelio" ir gausiai karių aplodismentais palydėtą Zibelio arją iš „Fausto". Baleto artistai Adamavičiūtė ir Liepinis pasirodė su „Ispanų šokiu" ir „Lėtu valsu". Solistas Satkūnas padainavo Karoso „Kur mano tėvelis gėrė" ir Simkaus „Oi, greičiau, greičiau". Pora dalykų smuiku atliko Varčikas. Nuoširdžiais plojimais buvo priimtas solistas Marijošius su Katanausko „Mano gimtinė" ir arija iš „Piko damos". Solistams akompanavo Užpuolevičienė. Labiausiai klausytojus patraukė savo plina jumoro vaidyba ir pabaigoje skaitytu feljetonu dramos artistė Lietuvaitytė. Ji iš koncertą konferavo.

Iš sveikstančiųjų kuopos ši trupė išvyko į A. Panemunės sanatorią palinksminti jen besigydančių karių. (p)

APDOVANOJO Karo nuopelnų kryžiais 2 klasės su kardais:

ltn. Norbertą Jakubauską, vyr. vrš. Juozą Šnelių, vrš. Antaną Leliūną, vrš. Juozą Leščinską, sanit. vrš. Juozą Tomą, vet.vrš. Domą Kontėją, psk. Juozą Norkų, psk. Andrių Abarių, psk. Jokūbą Januškauską, psk. Vacių Lukšį, psk. Vincą Svetlką, psk. Kazį Skrabį, vyr. grand. Kazį Gaivenį, vyr. gr. Joną Bingelį, gr. Miką Alėjūną, gr. Alfonsą Skrėbę ir gr. Petrą Kalinauską.

Jonas Mockevičius

Žuvo „Kario" bendradarbis

Balandžio 14 d. kovoje su kruvinaisiais Stalino banditais didvyriška kario mirtimi žuvo „Kario" bendradarbis psk. Juozas Tiškus.

Nei vieno Rytuose žuvusiųjų mano draugų, su kuriais drauge ilk.mo buvo lemta kartu dalyties kovu dziaugsmais ir vargais, miriis taip neprislėgė, kaip buvusio mano valdinio psk. Juozo Tiškaus.

Psk. Juozą Tiškų buvau pamėges dėl jo didelės meilės Tėvynei ir kovos draugams. Jis visas savo jėgas, visą laisvą laiką sunauododavo tobulindamas ir lavindamas jam paveistus talus, ugdydamas juose Tėvynės, meilę ir gilindamas jų karines žinias. Psk. Tiškus buvo tikras lietuvio karjo, kaip jaunesniojo vado, pavyzdys. Jis paprastais žodžiais ir savo asmeniniu pavyzdžiu mėkėdavo karius patraukti, įtikinti ir jiems įsipanuoti. Pirmieji psk. Tiškaus žodžiai į savo valdinius toli Rytuose, sargyboje E., buvo šie: „...Lietuviui kariui nėra ko raudonuoti prieš svetimtaučius, nes jis savo drąsa, kovingumu ir Tėvynės meile prilyzta geriausiam Europos kariui. Todėl, vyrai, būkime ne tik savo senėvių, bet ir savo vardo verti, tuomet tik tinkamiausiai atliksime mums patiktės uždavinius".

Psk. Juozas Tiškus, būdamas ramaus būdo, mokėdamas sugyventi su kovos draugais ir uolus tarnybinių atvilgiu, buvo ir viršininkų, ir kovos draugų gerbiamas ir mylimas.

Sunkiaisiais Lietuvai bolševikų okupacijos metais psk. J. Tiškui buvo neįveistas tr pogrindžio darbas, kovojant su bolševikinių smurtu. Kaip Velykų šventėjų, linkėdamas sėkmės kovai iki galutinio laimėjimo.

Vietos mergaičių žemės ūkio mokyklos vedėja p. Raugaitė savo kalboje pasakė: — Kuomet karys ginklu rankoje kaujasi kautynių lauke, moteris kovoja antrame fronte. Ji sąžiningai ir su pasiaukojimu atlikdama jai pavestas pareigas ar uždavinius, stengiasi priartinti greičiau karo pabaigą ir pergalę. Siandien lietuvė moteris didelių ryžtų energiją ir pasiženvtimu įsijungusi į bendrą kovą. Tos valtės, kurias mes jums ruošėme, brangūs kariai, yra mūsų padėkos ženklas jums už jūsų vargus ir pasiaukojimą bendram tautos labui. Šių lemiemų kovų aidvaizdoje, mes moterys savo darbais visur jums padėsime.

Bataliono vadas mjr. A. padėkodamas tokiai malonėi ir visuomenei už toki malonėi ir nuoširdų karius rūpinimasi, už tokį gražų Velykų stalą pabrėžė: — Mus šiandien jaudina ir džiugina, kad taip šiltai jūs mus supranatate ir visur mums padedate. Jūsų įdėtas triūsas, jūsų rūpestis ir atjautimas mūsų, mums bus dar didesnis paskatinimas kovojant už mūsų tautos interesus, už garbingą praeitį turinčią savo Tėvynę.

Bataliono ryšio karininkas kav. kpt. Schulz pasakė: — Aš pirmą kartą matau koks yra glaudus ryšys tarp lietuvio kario ir visuomenės. Man malonu, kad mes vieni kitus visur suprantame. Man džiugu, kad bendroje kovoje mus riša bendras tikslas. Mes užtikriname, kad mūsų valia ir ginklai užtikrins ramų ir laimingą gyvenimą.

Grandinis Aškinis supažindino visuomenę su bataliono vienos kuopos pergyvenimais Demjansko apsupime „žiede".

Vaišių pabaigoje kariai palinksmino visuomenės atstovus lietuviškais daina ir akordeono muzika. Vyrai skiestėsi. Visu veidusse buvo skaidri velykinė šypsena.

Jonas Mockevičius

Sužeistojo pergabenimas

C. Marčiukačio nuotr.

Nuoširdžiai praleistos šventės

N. lietuvių batalionas po pustrečių metų kovų Rytų fronte, prieš Velykas atvyko poilsiui į A., savo tėvynėje. Jau pirmomis dienomis karinė vizur buvo sutinkami nuoširdžiai. Vietos karių — ir jų šeimų globos komitetas stengėsi visomis išgalėmis kariams padėti ir su bataliono vadovybe palaikė kuo glaudžiausius santykius.

Komiteto rūpesčiu bataliono kariams buvo surengtas turtingas ir gražus Velykų stalas. Kiek čia buvo įdėta sielos ir darbo, gali pasakyti kiekvienas dalyvavęs. Čia kariai jaukiai praleido Velykas su vietos Komitetu ir visuomene.

Prieš pradedant vaišes, komiteto pirmininkas p. STEIKŪNAS pasveikino karius Velykų šventėjų, linkėdamas sėkmės kovai iki galutinio laimėjimo.

Vietos mergaičių žemės ūkio mokyklos vedėja p. Raugaitė savo kalboje pasakė: — Kuomet karys ginklu rankoje kaujasi kautynių lauke, moteris kovoja antrame fronte. Ji sąžiningai ir su pasiaukojimu atlikdama jai pavestas pareigas ar uždavinius, stengiasi priartinti greičiau karo pabaigą ir pergalę. Siandien lietuvė moteris didelių ryžtų energiją ir pasižventimu įsijungusi į bendrą kovą. Tos valtės, kurias mes jums ruošėme, brangūs kariai, yra mūsų padėkos ženklas jums už jūsų vargus ir pasiaukojimą bendram tautos labui. Šių lemiemų kovų aidvaizdoje, mes moterys savo darbais visur jums padėsime.

Batalono vadas mjr. A. padėkodamas tokiai malonėi ir visuomenei už toki malonėi ir nuoširdų karius rūpinimasi, už tokį gražų Velykų stalą pabrėžė: — Mus šiandien jaudina ir džiugina, kad taip šiltai jūs mus supranatate ir visur mums padedate. Jūsų įdėtas triūsas, jūsų rūpestis ir atjautimas mūsų, mums bus dar didesnis paskatinimas kovojant už mūsų tautos interesus, už garbingą praeitį turinčią savo Tėvynę.

Bataliono ryšio karininkas kav. kpt. Schulz pasakė: — Aš pirmą kartą matau koks yra glaudus ryšys tarp lietuvio kario ir visuomenės. Man malonu, kad mes vieni kitus visur suprantame. Man džiugu, kad bendroje kovoje mus riša bendras tikslas. Mes užtikriname, kad mūsų valia ir ginklai užtikrins ramų ir laimingą gyvenimą.

Grandinis Aškinis supažindino visuomenę su bataliono vienos kuopos pergyvenimais Demjansko apsupime „žiede".

Vaišių pabaigoje kariai palinksmino visuomenės atstovus lietuviškais daina ir akordeono muzika. Vyrai skiestėsi. Visu veidusse buvo skaidri velykinė šypsena.

Jonas Mockevičius

PADĖKOS

Mus globojančiam Karių ir jų Šeimų Globos Kauno Komitetui ir mieliems Kauno spėkr. teutiečiams už gausias ir vertingas dovanas — Velykų šventėms, kaip ir mano vadovaujamų karių vardu tariu nuoširdų lietuviškų ačiū.

N Bataliono Vadas

*

Mano mylimam ir brangiam vyrui a. a. Juozui Stropui žuvus kovoje su banditais, visiems mane užjautusiems skaudžiaisiais valandoje, prisidėjusiems prie jo palaidojimo ir palydėjimo į amžino poilsio vietą, ypač LAD N. batalono vadui, to pat batalono I kuopos vadui ir visiems žuvusiojo ginklo draugams, nuoširdžiai dėkoju.

Skausmo prislėgta žmona

*

Už suteiktą globą ir tėvišką rūpinimąsi mumis, mums būnant Palangoje, Karių ir jų Šeimų Globos Palangos Komitetui, ypač p. p. ats. mjr. Šveduі ir ats. j lin. Aliondariui, reiškiame nuoširdžią padėką.

J. psk. Br. Pagalys
Gr. A. Nutautas